

ก้าวไกล Big Bang

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา
สร้างประเทศไทยก้าวไกลกว่าเดิม

แผนจัดการซ่อนรูป

บันทึกร่างกฎหมาย
ที่พรรคก้าวไกลยื่นต่อสภาผู้แทนราษฎร
กรกฎาคม 2566 - มีนาคม 2567

พรรคก้าวไกล
MOVE FORWARD PARTY

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา

สร้างประเทศไทย ก้าวหน้าไกลกว่าเดิม

ไม่ว่าเราจะหมั่นเข้มนหาฝึกากลับไปกี่ครั้ง เวลาก็ยังเดินไปข้างหน้าเสมอ

แต่เวลาที่เดินหน้า ไม่ได้หมายถึงโอกาสแห่งการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ทุกวินาทีที่ประเทศไทยถูกจุดรั้งจากการเปลี่ยนแปลงตามเสียงเรียกร้องของประชาชน คือทุกวินาทีที่เราเสียโอกาส

- โอกาสที่เด็กๆ จะได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ
 - โอกาสที่เด็กหนุ่มจะได้เดินตามความฝัน ไม่ต้องถูกกักขังในระบบบังคับเกณฑ์ทหาร
 - โอกาสที่นักวิจัยจะกลายเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างนวัตกรรมที่จะพาไทยไปแข่งขันในเวทีโลก
 - โอกาสที่ชานาจะให้มีที่ทำกินของตัวเอง
 - โอกาสที่คนหลากหลายทางเพศจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับทุกคน
 - โอกาสที่คนชาติพันธุ์จะได้หลุดพ้นจากสภาวะพลเมืองชั้นสอง
 - โอกาสที่คนสูงวัยจะได้ใช้ชีวิตอย่างสบายด้วยระบบสวัสดิการรัฐ
- หลังจากทำงานหนักมาทั้งชีวิต

2 ทศวรรษ ที่ประเทศไทยอยู่ในวังวนของความขัดแย้งแก่งแย่งอำนาจทางการเมือง ปัญหาใหญ่ที่สุดของผู้มีอำนาจ คือการรักษาตัวรอด รักษาโครงสร้างเครือข่ายที่เอื้อต่อผลประโยชน์ของตน โดยละเลยปัญหาของประชาชน ละเลยความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก อันนำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ไปจนถึงโรคระบาด และเทคโนโลยี AI

ผลที่ตามมาคือ ประชาชนไทยถูกทิ้งให้ต่อสู้ดิ้นรนตามอัตภาพ เผชิญกับคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ เศรษฐกิจที่โตช้ากว่าค่าเฉลี่ยโลก และรั้งท้ายประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ในวันที่โลกกำลังหาวิธีรับมือปัญหาของศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยยังคงจมอยู่กับปัญหาน้ำประปาไม่สะอาด ระบบขนส่งมวลชนไม่ทั่วถึง และการรัฐประหารซ้ำซาก

วันนี้ ไม่เหลือเวลาให้เสียอีกแล้ว

การปล่อยประเทศตามยถากรรมตลอด 20 ปีที่ผ่านมา ทำให้ทุกปัญหาสะสมหมักหมมจนกลายเป็นระเบิดเวลาขนาดยักษ์ ที่รอวันปะทุ

ระเบิดเศรษฐกิจ

กำแพงสูงตระหง่านที่ขวางกั้นโอกาสของผู้ประกอบการรายใหม่ๆ

ระเบิดเกษตร

ปวงแห่งความยากจนที่จุดรั้งอนาคต

ระเบิดระบบราชการ

ยักษ์ที่กลืนกินงบประมาณมหาศาลโดยถูกตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพ

ระเบิดเผด็จการซ่อนรูป

ประชาธิปไตยจอมปลอมที่แฝงอยู่ในรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

ระเบิดคุณภาพชีวิต

โลกที่สามในศตวรรษที่ 21

ระเบิดการศึกษา

อนาคตที่ถูกขโมย

พรรคก้าวไกลเชื่อว่า ไม่มีเวลาเหลืออีกแล้วสำหรับรัฐบาลในการถอดชนวนระเบิดทั้ง 6 ลูก แม้วันนี้เราจะเป็พรรคฝ่ายค้าน แต่พรรคก้าวไกลได้จัดเตรียมร่างกฎหมาย 90 ฉบับ เพื่อแก้ปัญหาที่ประชาชนกำลังเผชิญอย่างเป็นระบบ ปรับโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายของโลก และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างประเทศไทยที่มีอนาคตสำหรับคนรุ่นต่อไป

หนังสือเล่มนี้ รวบรวมร่างกฎหมาย 52 ฉบับ ที่ได้ยื่นเข้าสู่สภาไปแล้ว โดยความหวังว่า สภาผู้แทนราษฎรจะเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาของประชาชน และผ่านร่างกฎหมายเหล่านี้โดยเร็วที่สุด

นี่ไม่ใช่ทางเลือก แต่คือทางรอดของประเทศไทย ก่อนที่เราจะกลายเป็นประเทศไทยที่รังทำยโลกไปมากกว่านี้

ถอดชนวน 6 ระเบิดเวลา และนำพาประเทศไทยไปสู่ก้าวใหม่ที่ไกลกว่าเดิม

ระบอบประยุทธ์วางกลไกบูรณาการ
ชัดขวางประชาธิปไตยไว้อย่างเป็นระบบ
ในการเลือกตั้งเมื่อ 14 พฤษภาคม 2566
ที่ผ่านมา ประเด็นการเมืองจึงได้รับความ
สำคัญไม่แพ้เรื่องเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการ
แก้รัฐธรรมนูญ ยกเลิกการเกณฑ์ทหารแบบ
บังคับ ปรับโครงสร้างรัฐชื้อนรัฐ ตลอดจน
การมีสิทธิเท่าเทียมของกลุ่มชาติพันธุ์
แต่เมื่อผ่านการเลือกตั้งไปเกือบหนึ่งปี
กลไกเผด็จการเต็มทั้งหมดกลับดำรงอยู่ตั้งมั่น
ในขณะที่กฎหมายเพื่อสนับสนุนสิทธิเสรีภาพ
อย่างการต่อต้านการฟ้องปิดปากหรือการ
คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมกลับ
ไม่คืบหน้า เราอยู่ในระบอบประชาธิปไตย
อย่างที่เขาวางกันจริงหรือไม่ ?

เปิดการซ่อนรูป

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

ยื่นเข้าสู่สภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพิ่มเติมหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

เหตุผล

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปัจจุบันมีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นรัฐธรรมนูญที่เชื่อมโยงกับคณะรัฐประหาร ถูกรับรองโดยกระบวนการประชามติที่ไม่เสรีและเป็นธรรม และมีบทบัญญัติหลายประการที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย จึงสมควรเพิ่มหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อจัดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมาดำเนินการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และด้วยมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแม้ในกรณีที่เป็นฉันทามติในวงกว้างของประชาชนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

ร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

(๕) เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๗) เมื่อมีการลงมติเห็นชอบตาม (๖) แล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำความในมาตรา ๘๑ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ก่อนดำเนินการตาม (๗) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการตาม (๗) ต่อไป

(๙) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (๗) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (๗) ขัดต่อมาตรา ๒๕๕ หรือมีลักษณะตาม (๘) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
มาตรา ๒๕๖/๑ ถึงมาตรา ๒๕๖/๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

“หมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

มาตรา ๒๕๖/๑ ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตาม
หมวดนี้ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน
ดังนี้

- (๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขต
เลือกตั้ง จำนวนหนึ่งร้อยคน
 - (๒) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง
จำนวนหนึ่งร้อยคน
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ
โดยให้ใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแบบละหนึ่งใบ

มาตรา ๒๕๖/๒ การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑)
ที่แต่ละจังหวัดจะมี ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปี
สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาร่าง
รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) จำนวนหนึ่งร้อยคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวน
ราษฎรต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) หนึ่งคน
- (๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตาม
มาตรา ๒๕๖/๑ (๑) หนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ในจังหวัด
นั้นได้หนึ่งคน
- (๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา
๒๕๖/๑ (๑) หนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ในจังหวัดนั้น
เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) หนึ่งคน แต่จะเพิ่มจนทำให้จังหวัดใดมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) เกินห้าคนมิได้
- (๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ของแต่ละ
จังหวัดตาม (๑) (๒) และ (๓) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑)
ยังไม่ครบหนึ่งร้อยคน จังหวัดใดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๒) และ (๓) มากที่สุด
ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และ
ให้เพิ่มสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มี
เศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

(๕) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ของแต่ละจังหวัดตาม (๑) (๒) และ (๓) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) เกินหนึ่งร้อยคน จังหวัดใดที่มีจำนวนสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) สองคนขึ้นไป จากการคำนวณตาม (๑) (๒) และ (๓) และมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๒) และ (๓) น้อยที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ลดลงหนึ่งคน และให้ลดสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนเหลือจำนวนหนึ่งร้อยคน

มาตรา ๒๕๖/๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียน เพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่และตามวันเวลา วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

มาตรา ๒๕๖/๔ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ

- (๑) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๒) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๓) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๕๖/๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีนับถึงวันเลือกตั้ง
- (๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) อาศัย ทำงาน หรือศึกษา อยู่ในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

- (ค) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง
- (ง) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามปีการศึกษา
- (จ) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามปี

มาตรา ๒๕๖/๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๒๕๖/๑

- (๑) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๒) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๓) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๔) เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) เคยถูกลี้ภัยพ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๖) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๗) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน
- (๘) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๙) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม
- (๑๐) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือรัฐมนตรี
- (๑๑) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๒) เป็นข้าราชการการเมือง
- (๑๓) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

มาตรา ๒๕๖/๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ให้สมัครเป็นรายบุคคล

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๒๕๖/๑ (๑) มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หนึ่งคน และจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครผู้ใดหรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

มาตรา ๒๕๖/๘ ในแต่ละจังหวัด ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ที่ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสมาชิกสภา ร่างรัฐธรรมนูญที่พึงมีในแต่ละจังหวัดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๒๕๖/๑ (๑)

มาตรา ๒๕๖/๙ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ให้สมัครเป็นทีม โดยแต่ละทีมจะต้องมีจำนวนผู้สมัครรวมกันทีมละไม่น้อยกว่า ยี่สิบคนแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยคน

ให้แต่ละทีมจัดทำบัญชีรายชื่อทีมละหนึ่งบัญชีที่มีการเรียงลำดับผู้สมัครในทีม โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละทีมต้องไม่ซ้ำกัน

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) มีสิทธิออกเสียง ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หนึ่งทีม และจะลงคะแนนเลือกทีมใดหรือจะลงคะแนน ไม่เลือกทีมใดเลยก็ได้

มาตรา ๒๕๖/๑๐ การคำนวณเพื่อหาผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมผลคะแนนทั้งหมดที่ทุกทีมได้รับจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อทั่วประเทศ

(๒) ให้นำคะแนนรวมจาก (๑) หารด้วยหนึ่งร้อย ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นคะแนนเฉลี่ย ต่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) หนึ่งคน

(๓) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ที่ แต่ละทีมจะได้รับ ให้นำคะแนนรวมจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละทีมที่ได้รับ หารด้วย คะแนนเฉลี่ยตาม (๒) ผลลัพธ์ที่ได้เฉพาะส่วนที่เป็นจำนวนเต็มคือจำนวนสมาชิกสภาร่าง รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ที่ทีมนั้นได้รับ

(๔) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ที่แต่ละทีม ได้รับรวมกันทุกทีมมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้ทีมที่มีผลลัพธ์ที่เป็นเศษโดยไม่มีจำนวนเต็ม และทีมที่มีเศษหลังจากการคำนวณตาม (๓) ทีมใดเป็นหรือมีเศษจำนวนมากที่สุด ให้ได้รับ จำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) อีกหนึ่งคนเรียงตามลำดับ จนกว่า จะมีจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ที่ทีมทั้งหมดได้รับรวมกันครบ จำนวนหนึ่งร้อยคน

(๕) ในการดำเนินการตาม (๔) ถ้าในลำดับใดมีเศษเท่ากันและจะทำให้จำนวนสมาชิก สภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) เกินจำนวนหนึ่งร้อยคน ให้ตัวแทนของทีมที่มีเศษ เท่ากันจับสลากตามวันและเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เพื่อให้ได้สมาชิกสภา ร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ครบจำนวน

ให้ถือว่าผู้สมัครตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครของทีมตามจำนวนที่ทีมนั้นได้รับตามผลการ คำนวณตามวรรคหนึ่ง ได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อของทีมนั้นจนครบ จำนวน แต่ต้องไม่เกินจำนวนผู้สมัครเท่าที่มีอยู่ในแต่ละบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่ทีมนั้นได้ส่งสมัคร ในกรณีที่จำนวนยังขาดอยู่ ให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๒) ประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๒๕๖/๑๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่มีเหตุแห่งการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตามหมวดนี้

การกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการแนะนำผู้สมัครและทีมผู้สมัครอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงกำหนดกติกาที่เปิดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียงได้อย่างกว้างขวางและเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและนโยบายของผู้สมัครและทีมผู้สมัครได้โดยทั่วไป และเปิดให้ประชาชนและพรรคการเมืองมีเสรีภาพในการประกาศสนับสนุนผู้สมัครหรือทีมผู้สมัครได้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้นำบทบัญญัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญส่งให้ประธานรัฐสภา แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา ภายในห้าวันนับแต่วันที่ประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๕๖/๑๒ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ เริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๖/๑๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) สภาว่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดตามมาตรา ๒๕๖/๒๘

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๕๖/๕ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๖/๖

เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากที่ถึงคราวออกตาม (๑) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๒๕๖/๑ (๑) ให้ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญประกาศเลื่อนบุคคลผู้ที่ได้คะแนนในลำดับต่อไปในการเลือกตั้งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญในจังหวัดนั้น ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างภายในห้าวัน

(๒) ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา

๒๕๖/๑ (๒) ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญประกาศเลื่อนผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของทีมนั้น ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างภายในห้าวัน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดและยังไม่มี การเลื่อนลำดับขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างตามวรรคสอง หรือเป็นกรณีที่ไม่มีบุคคลที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่างได้ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้เริ่มนับแต่ วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๕๖/๑๔ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ ไม่สามารถดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้ได้เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง

- (๑) นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี
- (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๔) ผู้พิพากษาศาลฎีกา
- (๕) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด
- (๖) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- (๘) อัยการสูงสุด

มาตรา ๒๕๖/๑๕ การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกต้องจัดให้มีขึ้นไม่ช้ากว่า สิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๖/๑๖ สภาร่างรัฐธรรมนูญมีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาหนึ่ง หรือสองคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมติของสภาร่าง รัฐธรรมนูญและให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจดำเนินกิจการของสภาร่างรัฐธรรมนูญ ตามหมวดนี้

รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจตามที่ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ มอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญในกรณีที่ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

กรณีที่ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้และไม่มี รองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสาม ให้ที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ เลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมในคราวนั้น เพื่อ ดำเนินการประชุมต่อไปได้

มาตรา ๒๕๖/๑๗ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธาน

และรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการธิการที่สภา
ร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕๖/๑๘ สภาร่างรัฐธรรมนูญมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามร้อยหกสิบวัน
นับแต่วันที่มีการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก

(๒) จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา ๒๕๖/๒๓

การที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นเหตุ
กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง

ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดให้มีการรับฟังความ
ความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยให้สภาร่างรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของ
รัฐที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการเผยแพร่เนื้อหาสาระและความคืบหน้าในการร่างรัฐธรรมนูญผ่าน
สื่อมวลชนและเวทีแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

ในระหว่างการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญแจ้งให้คณะรัฐมนตรี
สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดง
ความคิดเห็นหรือมีข้อเสนอแนะอื่นใดในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และภายในกำหนดเวลาที่สภาร่างรัฐธรรมนูญกำหนด

หากสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ไม่เสร็จภายในกำหนดเวลา
ตามวรรคหนึ่ง ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงและดำเนินการตามมาตรา ๒๕๖/๒๘
วรรคสอง

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญเริ่ม
ดำเนินการทันทีที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา ๒๕๖/๒๓

หากสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดไม่เสร็จ
ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

มาตรา ๒๕๖/๑๙ การพิจารณาและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ การประชุม การลงมติ การแต่งตั้งกรรมการธิการ และการดำเนินการของ
กรรมการธิการ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามหมวดนี้
ให้นำข้อบังคับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๑๒๐ มาตรา ๑๒๔ และมาตรา ๑๒๕ มาใช้บังคับกับการ
ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญและการประชุมของคณะกรรมการธิการโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕๖/๒๐ ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญตามแนวทางที่สภาร่างรัฐธรรมนูญกำหนด เพื่อเสนอ

ต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวนอย่างน้อยสี่สิบห้าคน โดยต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนอย่างน้อยสองในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด

สำหรับกรรมาธิการอื่นอาจแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ โดยให้พิจารณาถึงความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ ในการทำหน้าที่ และมีจำนวนกรรมาธิการตามความจำเป็น

มาตรา ๒๕๖/๒๑ เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วให้นำเสนอต่อรัฐสภา

ให้รัฐสภาพิจารณาเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีการลงมติ

เมื่อรัฐสภาอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญตามวรรคสองเสร็จสิ้นแล้วให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวัน เพื่อจัดให้มีการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๕๖/๒๒ ในการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๕๖/๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติของประชาชนว่าจะเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันออกเสียงประชามติซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากรัฐสภา

วันออกเสียงประชามติให้กำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วประเทศ

คำถามที่ใช้ถามประชาชนในการออกเสียงประชามติ จะต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และเป็นกลางต่อทุกฝ่าย

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการเผยแพร่เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนรับทราบเป็นการทั่วไปผ่านสื่อมวลชน เวทีแสดงความคิดเห็น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท และช่องทางต่าง ๆ โดยคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกคน รวมทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ อย่างเสมอภาค

ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก เกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อการออกเสียงประชามติเสร็จสิ้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันออกเสียงประชามติ

มาตรา ๒๕๖/๒๓ หากผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์

ทรงลงพระปรมาภิไธย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๒๕๖/๒๔ หากผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้แจ้งผลการออกเสียงประชามติให้ประธานรัฐสภาและประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญทราบโดยเร็ว

มาตรา ๒๕๖/๒๕ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษาและสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดที่ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จแล้ว ให้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวต่อรัฐสภา

ให้รัฐสภาพิจารณาเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญรายฉบับให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นประการใดมิได้

การออกเสียงลงคะแนน ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๒๕๖/๒๖ หากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภานำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๒๕๖/๒๗ หากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในการจัดทำและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

มาตรา ๒๕๖/๒๘ สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) สภาร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง
- (๒) สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๕๖/๑๘ (๑)
- (๓) ร่างรัฐธรรมนูญตกไปตามมาตรา ๒๕๖/๒๔
- (๔) สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จเลยแม้แต่นับเดียว ภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๒๕๖/๑๘ (๒)
- (๕) ร่างรัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้บังคับแล้ว และรัฐสภาได้ดำเนินการพิจารณาและลงมติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำและนำเสนอ

ต่อรัฐสภา ตามมาตรา ๒๕๖/๒๕ แล้ว

ในกรณีที่สภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงตาม (๒) ให้ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามหมวดนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดระยะเวลาตามมาตรา ๒๕๖/๑๘ (๑) ทั้งนี้บุคคลซึ่งเคยเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้จะเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอีกไม่ได้

มาตรา ๒๕๖/๒๕ ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นตามหมวดนี้ตกไป คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเสนอญัตติต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ก็ได้ การออกเสียงลงคะแนนให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องได้เสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ บุคคลผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามหมวดนี้จะเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอีกมิได้

เมื่อรัฐสภามีมติอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งอีกมิได้เว้นแต่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่แล้ว

มาตรา ๕ ในวาระเริ่มแรก ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖/๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕๖/๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..)
พุทธศักราช**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ต่อรัฐสภา และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ตามข้อ ๑๑๔ ของข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปัจจุบันมีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นรัฐธรรมนูญที่เชื่อมโยงกับคณะรัฐประหาร ถูกรับรองโดยกระบวนการประชามติที่ไม่เสรีและเป็นธรรม และมีบทบัญญัติหลายประการที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย จึงสมควรเพิ่มหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อจัดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมาดำเนินการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และด้วยมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแม้ในกรณีที่เป็นฉันทามติในวงกว้างของประชาชนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

๒. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อเรียกของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช” (ร่างมาตรา ๑)

(๒) กำหนดวันมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญให้นับตั้งแต่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๓) ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและให้ใช้ความใหม่แทน (ร่างมาตรา ๓) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๓.๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๓.๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓.๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๓.๔) การพิจารณาในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันไว้แสดงความคิดเห็นด้วย

(๓.๕) เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๓.๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็น รัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๓.๗) เมื่อการลงมติเห็นชอบแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และให้นำความใน มาตรา ๘๑ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓.๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตาม กฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ต่อไป

(๓.๙) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกันมี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาหรือของทั้งสองสภา รวมกัน แล้วแต่กรณี เข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือ ประธานรัฐสภาว่าร่างรัฐธรรมนูญขัดต่อมาตรา ๒๕๕ หรือเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยให้ ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ มิได้

(๔) ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๑๕/๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตั้งแต่ มาตรา ๒๕๖/๑ ถึงมาตรา ๒๕๖/๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ร่างมาตรา ๔) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๔.๑) ให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ตามหมวดนี้ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของ ประชาชน โดยให้มีสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยใช้เขตจังหวัดเป็น เขตเลือกตั้ง จำนวนหนึ่งร้อยคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยใช้เขต ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนหนึ่งร้อยคน (มาตรา ๒๕๖/๑)

(๔.๒) กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อกำหนดจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะมี (มาตรา ๒๕๖/๒)

(๔.๓) กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๓)

- (๔.๔) กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๔)
- (๔.๕) กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๕)
- (๔.๖) กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๖)
- (๔.๗) กำหนดวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและวิธีการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (มาตรา ๒๕๖/๗)
- (๔.๘) กำหนดวิธีการคำนวณเพื่อหาผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (มาตรา ๒๕๖/๘)
- (๔.๙) กำหนดวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและวิธีการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแบบบัญชีรายชื่อ (มาตรา ๒๕๖/๙)
- (๔.๑๐) กำหนดวิธีการคำนวณเพื่อหาผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแบบบัญชีรายชื่อ (มาตรา ๒๕๖/๑๐)
- (๔.๑๑) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่มีเหตุแห่งการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๒๕๖/๑๑)
- (๔.๑๒) กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๑๒)
- (๔.๑๓) กำหนดเหตุของการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและการดำเนินการกรณีตำแหน่งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่างลง (มาตรา ๒๕๖/๑๓)
- (๔.๑๔) กำหนดตำแหน่งทางการเมืองที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำรงตำแหน่งนั้นได้เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง (มาตรา ๒๕๖/๑๔)
- (๔.๑๕) กำหนดให้การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรกต้องจัดให้มีขึ้นไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๑๕)
- (๔.๑๖) กำหนดให้มีตำแหน่งประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญและรองประธานสภาคนหนึ่งหรือสองคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และกำหนดหน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานและรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๑๖)
- (๔.๑๗) กำหนดเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนของประธานและรองประธาน และสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๒๕๖/๑๗)

(๔.๑๘) กำหนดให้สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่มีการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก และจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยกำหนดให้การครบวาระของสภาผู้แทนราษฎรหรือการยุบสภาไม่กระทบการทำหน้าที่ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ และกำหนดให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต้องทำอย่างทั่วถึง (มาตรา ๒๕๖/๑๘)

(๔.๑๙) ให้นำข้อบังคับการประชุมรัฐสภา มาใช้กับการดำเนินการของสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการ (มาตรา ๒๕๖/๑๙)

(๔.๒๐) ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยสมาชิกจำนวนอย่างน้อยสี่สิบห้าคน โดยต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนอย่างน้อยสองในสามจากจำนวนกรรมการทั้งหมด (มาตรา ๒๕๖/๒๐)

(๔.๒๑) กำหนดขั้นตอนภายหลังเมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสิ้น โดยให้สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อร่าง โดยไม่มีการลงมติ ก่อนให้ประธานรัฐสภานำร่างรัฐธรรมนูญส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเจ็ดวัน เพื่อจัดให้มีการออกเสียงประชามติ (มาตรา ๒๕๖/๒๑)

(๔.๒๒) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศวันออกเสียงประชามติซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากรัฐสภา โดยให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร รวมถึงกำหนดให้คำถามที่ใช้ถามประชาชนในการออกเสียงประชามติจะต้องเป็นกลางต่อทุกฝ่าย และให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยเมื่อการออกเสียงประชามติเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันออกเสียงประชามติ (มาตรา ๒๕๖/๒๒)

(๔.๒๓) กำหนดว่าหากคะแนนการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๒๕๖/๒๓)

(๔.๒๔) กำหนดว่าหากคะแนนการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ให้ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้แจ้งผลการออกเสียงประชามติให้ประธานรัฐสภาและประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทราบโดยเร็ว (มาตรา ๒๕๖/๒๔)

(๔.๒๕) กำหนดขั้นตอนภายหลังเมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ถูกกำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสร็จสิ้น ให้เสนอต่อรัฐสภาพิจารณาเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบ โดยจะมีแก้ไขเพิ่มเติมเป็นประการใดมิได้ (มาตรา ๒๕๖/๒๕)

(๔.๒๖) กำหนดว่าหากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใด ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภานำร่างดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย (มาตรา ๒๕๖/๒๖)

(๔.๒๗) กำหนดว่าหากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใด ไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในการจัดทำและพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว (มาตรา ๒๕๖/๒๗)

(๔.๒๘) กำหนดเหตุของการสิ้นสุดของสภาร่างรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖/๒๘)

(๔.๒๙) กำหนดว่ากรณีทีร่างรัฐธรรมนูญตกไป ให้คณะรัฐมนตรีหรือ สส. หรือ สส. และ สว. มีสิทธิร่วมกันเสนอญัตติต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภามีมติให้มีการจัดทำร่าง รัฐธรรมนูญตามหมวดนี้ก็ได้ (มาตรา ๒๕๖/๒๙)

(๕) กำหนดให้มีการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕)

**ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

(พิธีรัฐ วัชรสินธุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ถูกระงับ/ปิดตก

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การทำงานของสภาผู้แทนราษฎรมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และยึดโยงกับประชาชนมากขึ้น

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบัน กลไกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรยังมีบางส่วนที่ปรับปรุงเพิ่มเติมให้ก้าวหน้าขึ้นได้ ทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลักดันกฎหมายและขับเคลื่อนงานฝ่ายนิติบัญญัติ การเพิ่มการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การเพิ่มกลไกตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาล การเพิ่มความชัดเจนของกระบวนการในการดำเนินการประชุม การเพิ่มความเชื่อมโยงกับประชาคมโลก การเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานทุกระดับ และการเพิ่มอำนาจและช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราข้อบังคับนี้

ร่าง
ข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..)
พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..) พ.ศ.”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของข้อ ๒๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอต่อสภาให้ถือเป็นเรื่องด่วน”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๒๔/๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อ ๒๔/๑ ให้ประธานสภาจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะและความคืบหน้าของทุกเรื่องที่ถูกปรึกษาหารือและคำชี้แจงของหน่วยงานตามข้อ ๒๔ โดยต้องมีการเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยทั่วไปตลอดเวลา”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๓๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“รายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้เผยแพร่ให้สมาชิกทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาโดยเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลักเพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔๓ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม รวมทั้งเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่รายงานการประชุมลับที่สภามีมติไม่ให้เปิดเผย”

ข้อ ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๔๕/๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อ ๔๕/๑ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าพันคนเสนอญัตติให้สภาพิจารณาได้ ทั้งนี้ รูปแบบและวิธีการเสนอญัตติให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่และวรรคห้าของข้อ ๕๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“การวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนหรือไม่ตามวรรคหนึ่ง จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามวรรคสี่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและต้องมีการทบทวนโดยประธานสภาเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรทุกหนึ่งปี”

ข้อ ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของข้อ ๖๙ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ห้ามผู้อภิปรายโจมตีหรือยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา เพศ เพศสภาพ เพศวิถี สภาพทางกายหรือสุขภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม อาชีพ หรือความคิดเห็นทางการเมือง”

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๘๐ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่สมาชิกเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่ประชุม ให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกข้อ ๘๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘๙ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘๙ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภา รวมทั้งเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไปภายในหนึ่งวันหลังการออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๘๔

การเผยแพร่ข้อมูลบันทึกการออกเสียงลงคะแนนในวรรคหนึ่ง ให้เป็นในรูปแบบตารางที่ประชาชนวิเคราะห์ต่อได้และเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้”

ข้อ ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๙๓/๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อ ๙๓/๑ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ให้ประธานคณะกรรมการธิการของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไปนี้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

(๑) คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ตามข้อ ๙๐ (๒๒)

(๒) คณะกรรมการการศึกษาการจัดทำและติดตามการบริหารงบประมาณ ตามข้อ ๙๐ (๑๔)

(๓) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ตามข้อ ๙๐ (๒)”

ข้อ ๑๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๙๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๙๘ ในการประชุมคณะกรรมการสมาชิก นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมคณะกรรมการอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุม

การประชุมคณะกรรมการยอมเป็นการเปิดเผย เว้นแต่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการร้องขอให้ประชุมลับก็ให้ประชุมลับ

การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานกำหนด และประธานของที่ประชุมคณะกรรมการต้องจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ประชาชนทั่วไปสามารถรับได้อย่างทั่วถึง เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสามได้ ให้ประธานของที่ประชุม คณะกรรมการจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่เป็นผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมคณะกรรมการเท่านั้น และให้ประธานของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต ความในข้อนี้ให้ใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม”

ข้อ ๑๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐๐ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐๐ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการและมีหนังสือนัด ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามวัน โดยให้ดำเนินการประกาศกำหนดการและนัดหมายทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลัก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภา กำหนด หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย”

ข้อ ๑๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐๗ บันทึกการประชุม รายงานการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงาน การสอบหาข้อเท็จจริงหรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการให้เปิดเผยให้ ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด แต่ต้องมีการเผยแพร่ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการประชุม หรือรายงานอื่นใดตาม วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อสภาเพื่อให้สภามีมติมิให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากสภามีมติมิให้เปิดเผยให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดเก็บบันทึกการประชุม หรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด หากสภามีได้ มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าว ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม รายงานการประชุม ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๑๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๑๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภา แจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภาภายในเจ็ดวัน

นับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้
ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของ
ประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่ปฏิเสธการให้
คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ถือว่านายกรัฐมนตรีให้คำรับรองโดยอัตโนมัติ
และให้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อ

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากปฏิเสธการให้
คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุผลให้ผู้เสนอและสาธารณะ
ทราบ”

ข้อ ๑๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๑๕ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะ
กรรมการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๔ วรรคสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่
มี กรณีดังกล่าว”

ข้อ ๒๐ ให้ยกเลิกข้อ ๑๑๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๓๘ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่ง
เกิดขึ้นในระหว่างพิจารณาของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดย
มีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุม
สภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของสภา ก็ให้ดำเนินการได้”

ข้อ ๒๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๑๓๙/๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อ ๑๓๙/๑ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบและได้ส่งไปยัง
นายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้จัดให้มีการแปล
ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการและเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลักภายในสามสิบวัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง
ได้ทั่วไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๒๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๑๔๓/๑ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ข้อ ๑๔๓/๑ ให้ประธานสภาจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะและ
ความคืบหน้าของร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับที่ถูกเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๓๓
ของรัฐธรรมนูญ โดยต้องมีการเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
ประเภทอื่นที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยทั่วไปตลอดเวลา”

ข้อ ๒๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔๕ กระทู้ถามมี ๔ ประเภท คือ

- (๑) กระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี
- (๒) กระทู้ถามสดด้วยวาจา
- (๓) กระทู้ถามทั่วไป
- (๔) กระทู้ถามแยกเฉพาะ”

ข้อ ๒๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔๖ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔๖ การตั้งกระทู้ถาม ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามมีอิสระ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่ง
อาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใดๆ

กระทู้ถามแต่ละกระทู้หนึ่ง ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว ยกเว้น
กระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตาม หมวด ๘ กระทู้ถาม ส่วนที่ ๑/๑ กระทู้ถามสด
นายกรัฐมนตรี”

ข้อ ๒๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔๗ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
- (๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน
- (๕) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (๖) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ
- (๗) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ”

ข้อ ๒๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๑๕๐ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุม ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี
กระทู้ถามสดด้วยวาจาและกระทู้ถามทั่วไป”

ข้อ ๒๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่และวรรคห้าของข้อ ๑๕๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกสถิติและอัตราการตอบกระทู้ของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแต่ละคนและเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลักเพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด การเผยแพร่ข้อมูลบันทึกสถิติและอัตราการตอบกระทู้ในวรรคสี่ ให้เป็นในรูปแบบตารางที่ประชาชนวิเคราะห์ต่อได้และเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้”

ข้อ ๒๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น ส่วนที่ ๑/๑ กระทั่งถามสदनายกรัฐมนตรี ข้อ ๑๕๕/๑ ถึงข้อ ๑๕๕/๑๐ ของหมวด ๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

“ส่วนที่ ๑/๑ กระทั่งถามสदनายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๕๕/๑ ในทุกสัปดาห์ที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้บรรจุกระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ โดยมีกำหนดเวลาไว้ที่ไม่เกินสี่สิบห้านาทีต่อครั้ง

ข้อ ๑๕๕/๒ ให้แบ่งกระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีแต่ละครั้งออกเป็นสองช่วงดังต่อไปนี้
(๑) กระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีจากผู้นำฝ่ายค้าน โดยผู้นำฝ่ายค้านมีสิทธิตั้งคำถามครั้งละไม่เกินหกคำถาม

(๒) กระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีจากสมาชิก โดยสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งคำถามครั้งละไม่เกินหนึ่งคำถาม

ข้อ ๑๕๕/๓ สมาชิกที่มีความประสงค์จะตั้งคำถามตามข้อ ๑๕๕/๒ (๒) ให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้าต่อประธาน โดยให้มีการจับสลากลำดับในการถามตามข้อ ๑๕๕/๒ (๒) โดยให้เป็นการสลับลำดับระหว่างสมาชิกจากฝ่ายพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี กับสมาชิกจากฝ่ายพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เว้นแต่เมื่อไม่เหลือสมาชิกของฝ่ายใดที่ยังไม่ได้ถูกจัดลำดับ ให้จัดลำดับของสมาชิกที่เหลือของอีกฝ่ายมาต่อท้ายโดยไม่ต้องมีการสลับกันระหว่างสองฝ่าย

ข้อ ๑๕๕/๔ คำถามในกระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรี ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า

ข้อ ๑๕๕/๕ ในการดำเนินการกระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๕๕/๒ (๑) ผู้นำฝ่ายค้านจะใช้เวลากลามคำถามได้ไม่เกินคำถามละสองนาที และนายกรัฐมนตรีจะตอบคำถามได้ไม่เกินคำถามละสองนาที

ข้อ ๑๕๕/๖ ในการดำเนินการกระทู้ถามสदनายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๕๕/๒ (๒) สมาชิกจะใช้เวลากลามคำถามได้ไม่เกินคำถามละหนึ่งนาที และนายกรัฐมนตรีจะตอบคำถามได้ไม่เกินคำถามละหนึ่งนาที

ข้อ ๑๕๕/๗ ในกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตริตั้งครั้ง ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๕/๒ (๑) ให้เสร็จก่อน แล้วให้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๕/๒ (๒) ในเวลาที่เหลือ ตามลำดับที่จับสลากตามข้อ ๑๕๕/๓ จนหมดเวลา หากยังมีเวลาเหลือหลังจากที่นายกรัฐมนตรี้ได้ตอบคำถามสมาชิกทุกคนที่แสดงความประสงค์ตามข้อ ๑๕๕/๓ หมดแล้ว ประธานสามารถเปิดให้สมาชิกอื่นที่ไม่ได้แสดงความประสงค์ตามข้อ ๑๕๕/๓ ตั้งคำถามได้ โดยดำเนินการตามข้อ ๑๕๕/๖ และให้สลับคำถามระหว่างสมาชิกจากฝ่ายพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี กับสมาชิกจากฝ่ายพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ยกเว้นฝ่ายใดไม่มีสมาชิกที่ยกถามตั้งคำถาม จึงให้สมาชิกจากอีกฝ่ายหนึ่งตั้งคำถามต่อกันได้โดยไม่ต้องมีการสลับกันระหว่างสองฝ่าย

ข้อ ๑๕๕/๘ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ หากประธานวินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม”

ข้อ ๑๕๕/๙ นายกรัฐมนตรี้ต้องเข้าร่วมประชุมสภาเพื่อตอบกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ทำให้ไม่อาจตอบกระทู้ ต้องแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา

หากเกิดเหตุตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรี้จะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้แทนได้ไม่เกินสองครั้งต่อหนึ่งสมัยประชุม โดยต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา

หากกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ครั้งใดไม่มีนายกรัฐมนตรี้หรือรัฐมนตรีอื่นมาตอบกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิยื่นยันให้สภาดำเนินการกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ต่อไปได้โดยไม่มีผู้มาตอบกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ในสภาในครั้งนั้น แต่จะกำหนดให้นายกรัฐมนตรี้ตอบทุกคำถามในกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ครั้งนั้นในราชกิจจานุเบกษาภายในห้าวัน

ข้อ ๑๕๕/๑๐ ผู้นำฝ่ายค้านจะมอบหมายให้สมาชิกอื่นเป็นผู้ตั้งคำถามในกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรี้ตามข้อ ๑๕๕/๒ (๑) แทนได้ โดยต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา

ข้อ ๓๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๕๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่งๆ มีกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบนาที”

ข้อ ๓๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๖๐ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๖๐ กระตุ้นถามสดด้วยวาจาแต่ละกระตุ้นให้ถามได้เรื่องละไม่เกินสามครั้งและต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใดที่มีกระตุ้นถามสดด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระตุ้น ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลาหกลิบนาที”

ข้อ ๓๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น หมวด ๘/๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี ข้อ ๑๗๔/๑ ถึงข้อ ๑๗๔/๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ “หมวด ๘/๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

“ข้อ ๑๗๔/๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕๙ ของรัฐธรรมนูญ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้หนึ่งชื่อจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ ของรัฐธรรมนูญ ตามรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร โดยสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิรับรองได้หนึ่งชื่อ

การรับรองตามวรรคสอง ให้กระทำการเป็นการเปิดเผย

ให้ประธานประกาศรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๑๗๔/๒ การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตามข้อ ๑๗๔/๑ ให้กระทำการเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๘๓ (๒) โดยมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และให้ประธานประกาศ ผลการลงคะแนนให้ที่ประชุมทราบ

เมื่อได้บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

ข้อ ๑๗๔/๓ หากการออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี ไม่มีผู้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานดำเนินการตามข้อ ๑๗๔/๑ และข้อ ๑๗๔/๒ ต่อไป โดยจะดำเนินการต่อทันทีหรือดำเนินการในการประชุมครั้งต่อไปก็ได้ โดยบุคคลที่เคยได้รับการเสนอชื่อตามข้อ ๑๗๔/๑ ไปแล้ว สามารถถูกเสนอชื่อได้อีกโดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง”

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..)
พ.ศ.**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างข้อบังคับตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบัน กลไกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรยังมีส่วนที่ปรับปรุงเพิ่มเติมให้ก้าวหน้าขึ้นได้ ทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลักดันกฎหมายและขับเคลื่อนงานฝ่ายนิติบัญญัติ การเพิ่มการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การเพิ่มกลไกตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาล การเพิ่มความชัดเจนของกระบวนการในการดำเนินการประชุม การเพิ่มความเชื่อมโยงกับประชาคมโลก การเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานทุกระดับ และการเพิ่มอำนาจและช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราข้อบังคับนี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดชื่อเรียกของข้อบังคับว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่..) พ.ศ.” (ร่างข้อ ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลใช้บังคับของข้อบังคับให้นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างข้อ ๒)

๒.๓ กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอต่อสภาให้ถือเป็นเรื่องด่วน (ร่างข้อ ๓)

๒.๔ กำหนดให้มีการจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะและความคืบหน้าของทุกเรื่องที่ถูกปรึกษาหารือและคำชี้แจงของหน่วยงาน ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น (ร่างข้อ ๔)

๒.๕ กำหนดให้ส่งรายงานการประชุมให้สมาชิกผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลัก (ร่างข้อ ๕)

๒.๖ กำหนดให้เปิดเผยการวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจงผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น (ร่างข้อ ๖)

๒.๗ กำหนดให้เปิดเผยรายงานการประชุมผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น (ร่างข้อ ๗)

๒.๘ เปิดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าพันคนสามารถเสนอญัตติให้สภาพิจารณาได้ (ร่างข้อ ๘)

๒.๙ กำหนดให้มีการทบทวนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการวินิจฉัยญัตติส่วนตัวของประธานสภา (ร่างข้อ ๙)

๒.๑๐ กำหนดห้ามมิให้มีการอภิปรายโจมตีหรือยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติ (ร่างข้อ ๑๐)

๒.๑๑ กำหนดให้ลงคะแนนโดยเปิดเผยหากมีสมาชิกคัดค้านญัตติขอให้ลงคะแนนลับ และมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่ประชุม (ร่างข้อ ๑๑)

๒.๑๒ ยกเลิกการนับคะแนนเสียงใหม่เมื่อมีสมาชิกร้องขอและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า ยี่สิบคน (ร่างข้อ ๑๒)

๒.๑๓ กำหนดให้เผยแพร่ข้อมูลบันทึกการออกเสียงลงคะแนนภายในหนึ่งวันหลัง การออกเสียงลงคะแนนในรูปแบบตารางที่ประชาชนวิเคราะห์ต่อได้และเครื่องคอมพิวเตอร์ ประมวลผลได้ (ร่างข้อ ๑๓)

๒.๑๔ กำหนดให้ประธานคณะกรรมการสามัญบางคณะที่เกี่ยวข้องกับการ ตรวจสอบต้องสังกัดพรรคการเมืองที่สมาชิกได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (ร่างข้อ ๑๔)

๒.๑๕ กำหนดให้การประชุมคณะกรรมการเป็นการเปิดเผย เว้นแต่สมาชิกจำนวน ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการร้องขอให้ประชุมลับ และกำหนดให้ถ่ายทอดสดการประชุม (ร่างข้อ ๑๕)

๒.๑๖ กำหนดให้ประกาศกำหนดการและนัดหมายการประชุมคณะกรรมการทาง สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเป็นหลัก (ร่างข้อ ๑๖)

๒.๑๗ กำหนดให้เผยแพร่บันทึกการประชุม รายงานการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริงหรือรายงานการศึกษาของคณะกรรมการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป (ร่างข้อ ๑๗)

๒.๑๘ กำหนดกระบวนการและกรอบเวลาในการรับรองร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงิน (ร่างข้อ ๑๘-๑๙)

๒.๑๙ ยกเลิกอำนาจของคณะรัฐมนตรีในการรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณา ก่อนที่สภาจะลงมติ (ร่างข้อ ๒๐)

๒.๒๐ กำหนดให้ที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา จึงจะนำร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็น ชอบแล้วมีข้อความผิดพลาด มาพิจารณาทบทวนได้ (ร่างข้อ ๒๑)

๒.๒๑ กำหนดให้มีการแปลทุกร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วเป็น ภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการและเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเภทอื่น (ร่างข้อ ๒๒)

๒.๒๒ กำหนดให้มีการจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะและความคืบหน้า ของร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับที่ถูกเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น (ร่างข้อ ๒๓)

๒.๒๓ เพิ่มกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรีนี้นประเภทกระทู้ถามและแก้ไขเกี่ยวกับการ ตั้งกระทู้ถามและการจัดลำดับกระทู้ถาม (ร่างข้อ ๒๔-๒๗)

๒.๒๔ กำหนดให้บันทึกและเผยแพร่อัตราการตอบกระทู้ของนายกรัฐมนตรีนี้อัน และ รัฐมนตรี (ร่างข้อ ๒๘)

๒.๒๕ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกระทู้ถามสดนายกรัฐมนตรีนี้อัน (ร่างข้อ ๒๙)

๒.๒๖ แก้ไขกำหนดเวลาการถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา (ร่างข้อ ๓๐-๓๑)

๒.๒๗ เพิ่มหมวด ๘/๑ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีนี้อัน (ร่างข้อ ๓๒)

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ.

(รังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจ นายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและออกข้อกำหนดต่าง ๆ ที่อาจมีผลจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเกินสมควรแก่เหตุ และให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้บังคับข้อกำหนดที่ออกมา โดยได้รับการละเว้นการตรวจสอบถ่วงดุลโดยสภาผู้แทนราษฎรและองค์กรตุลาการเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ในทางปฏิบัตินายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีสามารถประกาศและขยายระยะเวลาสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปโดยไม่มีองค์กรอื่นใดคัดค้านได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้บังคับข้อกำหนดจนส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างเกินความจำเป็นสมควรต้องกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และเพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ “สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบ หรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกอัครราชทูตและบรรณภาพแห่งอาณาเขตผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉิน และร้ายแรง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้พระราชอาณาจักรหรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ได้ทันที่ นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อน แล้วดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันประกาศ

เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในเจ็ดวันนับแต่วันประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยจะต้องนำเสนอแผนการณ์ แก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินที่แสดงถึงเหตุผลในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน มาตรการและข้อกำหนดที่นายกรัฐมนตรีจะนำมาใช้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน และกระบวนการนำไปสู่การยุติการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการกลับสู่สถานการณ์ปกติต่อสภาผู้แทนราษฎร หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในเวลาที่กำหนด หรือสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสาม เพื่อขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ ละไม่เกิน

สามสิบวัน

ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันประกาศ และอาจขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปอีกได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันประกาศ หากภายหลังมีสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่เข้าปฏิบัติหน้าที่และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินยังไม่สิ้นสุดลง ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสามโดยทันที

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจะสิ้นสุดลงเมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลา หรือเมื่อคณะรัฐมนตรี หรือสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบ หรือเมื่อนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นตามที่เห็นสมควร นายกรัฐมนตรีต้องนำเสนอรายงานผลการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

กรณีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงก่อนการเข้าปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ ให้นายกรัฐมนตรีนำเสนอรายงานการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามสิบวันนับแต่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรือรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรโดยทันที กรณีที่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงเกินกว่าสามสิบวัน

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอีกครั้งภายหลังการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเดิมสิ้นสุดลงน้อยกว่าสามวันจะกระทำมิได้

ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หากยังมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อวินิจฉัยว่าสถานการณ์ฉุกเฉินยังคงดำรงอยู่หรือไม่ และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าสถานการณ์ฉุกเฉินได้สิ้นสุดลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรียกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

มาตรา ๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินคณะหนึ่ง ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงตามมาตรา ๑๑ และในการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อการป้องกัน แก่ไขหรือระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๕ ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อมีเหตุการณจำเป็นเร่งด่วนอันอาจเป็นภัยต่อประเทศหรือประชาชน

มาตรา ๗ ในเขตท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการ ตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก่ไขปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี เป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีตามกฎหมายใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจหรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการนี้ ให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปตามการสั่งการของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ หรือ ข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารแต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม หรือวรรคสี่แทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสาม และหัวหน้าผู้รับผิดชอบตามวรรคสี่ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคล เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับยกเว้น

(๒) ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

(๓) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทาง คมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๔) ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ

(๕) ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม เพื่อมิให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุก็ได้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินให้สามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๗ วรรคสี่ เป็นผู้ใช้อำนาจออกข้อกำหนดตามมาตรา ๙ แทนก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้วต้องรีบรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว และถ้านายกรัฐมนตรีมีมติข้อยกเว้นในเรื่องเดียวกันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนด ให้ข้อกำหนดนั้นเป็นอันสิ้นผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีเหตุจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหาให้ยุติได้ อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งที่ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง และให้นำความในมาตรา ๕ และ มาตรา ๖ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว นอกจากอำนาจตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำ เช่นว่านั้น หรือ ปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้น กระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง

(๒) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๓) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้นเพื่อการกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๔) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อ ถอน หรือทำลาย ซึ่ง อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็วและหากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจจะระงับเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

(๕) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการออกไปนอกราชอาณาจักรจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประเทศ

(๖) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักรในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๗) ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

(๘) ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจระงับเหตุการณ์ ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้มีอำนาจ หน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของฝ่ายทหารจะทำได้ในกรณีใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามเงื่อนไขและเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่ากรณีที่มีการใช้กฎอัยการศึก

เมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงตามวรรคหนึ่งยุติลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศตามมาตรานี้โดยเร็ว

มาตรา ๑๒ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา ๑๑

(๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุม และควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และจัดสำเนารายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ ทั้งนี้การจับกุมและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของญาติที่จะได้เข้าเยี่ยมบุคคลนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การร้องขออนุญาตต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขอออกหมายอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกาศตามมาตรา ๑๑ (๗) หากเป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการดังกล่าวทั่วราชอาณาจักรหรือในพื้นที่อื่นซึ่งมิได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๔ ข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งตามมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๕ เมื่อมีผลใช้บังคับแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๑๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิฟ้องคดี ต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ให้แล้วเสร็จภายในสามวัน

มาตรา ๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปลำดับสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปลำดับสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและออกข้อกำหนดต่าง ๆ ที่อาจมีผลจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเกินสมควรแก่เหตุ และให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการใช้บังคับข้อกำหนดที่ออกมา โดยได้รับการละเว้นการตรวจสอบถ่วงดุลโดยสภาผู้แทนราษฎรและองค์กรตุลาการเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ในทางปฏิบัตินายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีสามารถประกาศและขยายระยะเวลาสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปโดยไม่มีองค์กรอื่นใดคัดค้านได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้บังคับข้อกำหนดจนส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างเกินความจำเป็นสมควรต้องกำหนดมาตรฐานในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจดังกล่าวให้สอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการปรับปรุงพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยามของถ้อยคำที่จำเป็นเพื่อการอ้างอิงในการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

(๑) คำว่า “สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขตผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวมหรือการป้องกันหรือแก้ไขภัยความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง

(๒) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๒ กำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมถึงมาตรการการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (ร่างมาตรา ๕) ดังนี้

(๑) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้พระราชอำนาจหรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกันแก้ไข ปราบปราม ระวังยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน ทั้งนี้ กรณีไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันที่ นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อน แล้วดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

(๒) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ภายในเจ็ดวันนับแต่วันประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยจะต้องนำเสนอแผนการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่แสดงถึงเหตุผลในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน มาตรการและข้อกำหนดที่นายกรัฐมนตรีจะนำมาใช้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน และกระบวนการนำไปสู่การยุติการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการกลับสู่สถานการณ์ปกติต่อสภาผู้แทนราษฎร หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในเวลาที่กำหนด หรือสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

(๓) กำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมถึงเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๔) กำหนดกรณีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันประกาศ โดยอาจขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปอีกได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันประกาศ กำหนดกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่เข้าปฏิบัติหน้าที่ และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินยังไม่สิ้นสุดลง นายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรโดยทันที

(๕) กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องนำเสนอรายงานผลการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ไม่ว่าจะด้วยเหตุสิ้นสุดกำหนดเวลา หรือเมื่อคณะรัฐมนตรีหรือสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบ หรือเมื่อนายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นตามที่เห็นสมควร นอกจากนี้ ยังกำหนดถึงกรณีที่เป็นการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร หากต่อมาปรากฏว่าการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงก่อนการเข้าปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ นายกรัฐมนตรีต้องนำเสนอรายงานการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามสิบวันนับแต่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรือรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรโดยทันที กรณีที่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงเกินกว่าสามสิบวัน

(๖) กำหนดข้อห้ามในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอีกครั้งภายหลังการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเดิมสิ้นสุดลง

(๗) กำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อวินิจฉัยว่าสถานการณ์ฉุกเฉิน ยังคงดำรงอยู่หรือไม่ ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หากยังมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่ โดยกำหนดให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน และหากศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าสถานการณ์ฉุกเฉินได้สิ้นสุดลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรียกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

๒.๓ กำหนดองค์ประกอบและที่มาของคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมถึงอำนาจหน้าที่ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๔ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการโอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใด ในเขตท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน มาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว โดยให้เป็นไปตามประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการแต่งตั้งบุคคล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี รวมถึงการมอบหมายในการใช้อำนาจข้างต้น (ร่างมาตรา ๗)

๒.๕ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๖ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น โดยจะกำหนดเงื่อนไข ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ (ร่างมาตรา ๙) รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการมอบหมายให้ใช้อำนาจออกข้อกำหนดแทน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินให้สามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๗ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง รวมถึงกำหนดให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อกำหนดมาตรการในการดำเนินการ (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๘ กำหนดขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น หรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ในกรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่เป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๙ กำหนดให้สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้าย ต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด หากเป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการดังกล่าวทั่วราชอาณาจักรหรือในพื้นที่อื่นซึ่งมิได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๐ กำหนดให้ข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้เมื่อมีผลใช้บังคับแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๑๑ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าของพนักงานประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๑๒ กำหนดให้ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยกำหนดให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัย โดยเร่งด่วน และให้แล้วเสร็จภายในสามวัน (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๑๓ กำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือ คำสั่งที่ออกตามในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๑๔ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๘)

**ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม
และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ**

พ.ศ.

(ชัยวัฒน์ กมลวงศ์วัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ถูกระงับ/ปิดตก

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม
และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรับรองบุคคล ผู้มีความหลากหลายทางเพศ จึงส่งผลให้เกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะเอกสารของรัฐไทยยังคงกำหนดให้ใช้คำนำหน้านามซึ่งถือตามเพศกำเนิด ได้แก่ เด็กชาย เด็กหญิง นาย นางสาว และนาง ส่งผลให้บุคคลข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศประสบปัญหาในการแสดงตัวตน การตัดสินใจกำหนดวิถีทางเพศของตน และกระทบต่อการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม กฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากลได้รับรองเรื่องความหลากหลายทางเพศ ซึ่งยอมรับเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศและรสนิยมทางเพศ ที่มีความหลากหลาย ดังนั้น สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมุ่งให้เกิดการคุ้มครองและรับรองสิทธิ ในเรื่องการใช้คำนำหน้านาม การระบุเพศของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตามหลักสิทธิมนุษยชนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การรับรองเพศ คำนำหน้านาม
และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เพศสภาพ” หมายความว่า การประกอบสร้างทางสังคมของความเป็นหญิง หรือความเป็นชาย หรือบทบาทความเป็นเพศของบุคคล และการแสดงออกทางเพศ

“เพศวิถี” หมายความว่า วิธีชีวิตทางเพศที่เกี่ยวกับมิติทางอารมณ์ ความปรารถนา กามารมณ์

“อัตลักษณ์ทางเพศ” หมายความว่า การที่บุคคลหนึ่งรับรู้ต่อตนเองว่าตนคือใคร หรือเพศอะไร โดยอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดก็ได้ รวมถึงการรับรู้ต่อร่างกายของตน และการแก้ไขลักษณะทางร่างกายด้วยวิธีการทางแพทย์ การศัลยกรรม หรือทางเลือกอื่น ๆ และหมายความรวมถึงการแสดงออกทางเพศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกสวมเสื้อผ้า การพูด และลักษณะท่าทาง

“เอกสารประกาศเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศ” หมายความว่า เอกสารที่ผู้ยื่นคำขอได้ลงนามเพื่อประกาศเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศของตนในการดำเนินชีวิต

“บุคคลข้ามเพศ” หมายความว่า หญิงข้ามเพศหรือชายข้ามเพศที่มีการแสดงออก หรือมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด และมีเจตจำนงที่ต้องการดำเนินชีวิตในเพศที่ตนเลือก

“บุคคลเพศกำกวม” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีเพศสรีระทั้งชายและหญิงและไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย โดยอาจหมายถึงผู้มีลักษณะสองเพศก็ได้

“หญิงข้ามเพศ” หมายความว่า บุคคลที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย แต่เพศสภาพได้แสดงออก เป็นเพศหญิง

“ชายข้ามเพศ” หมายความว่า บุคคลที่มีเพศกำเนิดเป็นหญิง แต่เพศสภาพได้แสดงออก เป็นเพศชาย

“บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศ เพศสภาพ เพศวิถี บุคคลข้ามเพศ และบุคคลเพศกำกวม รวมถึงบุคคลที่นิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตนที่หลากหลาย

“บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศ” หมายความว่า บุคคลที่ไม่ต้องการนิยามว่าตนเป็นชายหรือเป็นหญิง

“ผู้ยื่นคำขอ” หมายความว่า บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งได้ยื่นคำขอให้มีการรับรองเพศ

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนจังหวัด หรือ นายทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

ระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับตามวรรคหนึ่งนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ การขอให้รับรองเพศ

มาตรา ๕ ให้บุคคลข้ามเพศหรือบุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศ มีสิทธิขอให้มีการรับรองเพศตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศของตน

ให้บุคคลข้ามเพศมีสิทธิขอให้รับรองว่าเป็นเพศหญิงหรือเป็นเพศชายตามอัตลักษณ์ทางเพศ หรือตามเพศสภาพของตนอันต่างจากเพศกำเนิด

ให้บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศมีสิทธิใช้คำนำหน้านามและการขอให้ระบุเพศของตนที่ไม่ใช่เพศชายหรือเพศหญิง

มาตรา ๖ บุคคลตามมาตรา ๕ ที่มีความประสงค์จะขอให้รับรองเพศ ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ที่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้รับโทษจำคุกในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา หรือในคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(๔) ไม่เป็นผู้ที่มีรายชื่อในฐานข้อมูลอาชญากรรมข้ามชาติในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือการค้ามนุษย์

มาตรา ๗ ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๕ มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และมีได้เป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส มีความประสงค์จะขอให้รับรองเพศ การขอให้รับรองเพศของบุคคลดังกล่าวต้องแนบเอกสารดังต่อไปนี้ พร้อมกับการยื่นคำขอให้รับรองเพศตามมาตรา ๕ ด้วย

(๑) เอกสารรับรองจากจิตแพทย์จำนวนหนึ่งคน ซึ่งได้รับรองว่าผู้ยื่นคำขอมมีความพร้อมทางด้านจิตใจ และมีความประสงค์ที่จะดำรงชีวิตต่อไปในเพศที่จะขอให้รับรอง

(๒) เอกสารแสดงการยินยอมให้มีการรับรองเพศและการเปลี่ยนคำนำหน้านามของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของผู้ยื่นคำขอ

เอกสาร (๑) และ (๒) ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยแบบเอกสาร (๑) ต้องได้รับความเห็นชอบจากแพทย์สภาก่อนประกาศด้วย

หมวด ๒

การยื่นคำขอให้รับรองเพศ การระบุค่านำหน้านาม และการระบุเพศในเอกสารราชการ

มาตรา ๘ ในการยื่นคำขอให้รับรองเพศตามมาตรา ๙ ให้บุคคลตามมาตรา ๕ หรือบุคคลตามมาตรา ๗ ที่มีความประสงค์จะขอให้รับรองเพศ ลงลายมือชื่อรับรองในเอกสาร ประกาศเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศว่าตนมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดและต้องการดำเนินชีวิตตามเพศสภาพที่ตนขอให้รับรอง ทั้งนี้ ให้ระบุอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศสภาพที่จะขอให้รับรองไว้ให้ชัดเจนในเอกสารดังกล่าวด้วย

เอกสารประกาศเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ให้บุคคลตามมาตรา ๕ หรือบุคคลตามมาตรา ๗ แล้วแต่กรณี ที่มีความประสงค์จะขอให้รับรองเพศ ยื่นคำขอให้รับรองเพศพร้อมแนบเอกสารตามมาตรา ๘ หรือเอกสารตามมาตรา ๗ และเอกสารตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี ต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียน ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

ในกรณีที่บุคคลข้ามเพศยื่นคำขอให้รับรองเพศตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง ให้นายทะเบียนออกหนังสือสำคัญแสดงการรับรองเพศให้แก่ผู้ยื่นคำขอ โดยให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงค่านำหน้านาม และเพศของผู้ยื่นคำขอให้ถูกต้องตรงกับเพศที่ขอให้รับรองในระบบฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร และให้ถือว่า ผู้ยื่นคำขอได้รับการรับรองเพศตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศ

ในกรณีที่บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศยื่นคำขอให้รับรองเพศตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำขอและเอกสารที่เกี่ยวข้อง หากเอกสารครบถ้วนและถูกต้อง ให้นายทะเบียนออกหนังสือสำคัญแสดงการรับรองเพศให้แก่ผู้ยื่นคำขอ โดยให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงค่านำหน้านามของผู้ยื่นคำขอเป็น “นาม” ส่วนข้อมูลเพศของผู้ยื่นคำขอ ให้นายทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพศของผู้ยื่นคำขอเป็น “เพศหลากหลาย” ในระบบฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร และให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอได้รับการรับรองเพศตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศ

ใบคำขอให้รับรองเพศตามวรรคหนึ่ง และหนังสือสำคัญแสดงการรับรองเพศตามวรรคสอง และวรรคสาม ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐ ให้บุคคลที่ได้รับการรับรองเพศตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๙ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ออกเอกสาร ให้จัดทำเอกสารหรือให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลในเอกสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลค่านำหน้านามและเพศตรงกับเพศที่ตนได้รับการรับรอง ในเอกสาร ดังต่อไปนี้

- (๑) ทะเบียนบ้าน
- (๒) บัตรประจำตัวประชาชน
- (๓) สูติบัตรหรือสำเนาสูติบัตร

(๔) หนังสือเดินทาง

(๕) ใบอนุญาตขับขีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์

(๖) เอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐออกให้ตามกฎหมายระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง

ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งยื่นคำขอให้ออกเอกสาร ให้จัดทำเอกสาร หรือให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลในเอกสารตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการรับรองเพศ ทั้งนี้ บุคคลที่ได้รับการรับรองเพศตามมาตรา ๙ วรรคสาม จะไม่ยื่นคำขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพศ ในเอกสาร (๓) ก็ได้

ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบออกเอกสาร จัดทำเอกสาร หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลในเอกสารตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ยื่นคำขอ โดยต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นกำหนดไว้

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่บุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอและได้รับการรับรองเพศตามมาตรา ๙ มาก่อนแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองเพศของตนใหม่ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเหนือภูมิลำเนาของผู้ร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ขอรับรองเพศใหม่ได้

การยื่นคำร้องตามมาตราหนึ่ง ผู้ร้องต้องระบุเหตุผลในคำร้องขอให้รับรองเพศของตนใหม่ให้ชัดเจน และต้องแนบเอกสารรับรองจากจิตแพทย์ตามมาตรา ๗ (๑) ประกอบคำร้องด้วย

ในกรณีที่ศาลพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและไตสวนพยานที่เกี่ยวข้องแล้ว รับฟังได้ว่า การยื่นคำร้องเป็นไปโดยสุจริตและมีเหตุอันควรอนุญาต ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องยื่นคำขอให้รับรองเพศใหม่ โดยศาลเยาวชนและครอบครัวจะวางข้อกำหนดให้ผู้ร้องหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองเพศปฏิบัติหรือดำเนินการให้เป็นตามคำสั่งอนุญาตไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

ให้บุคคลซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งอนุญาตให้ยื่นคำขอรับรองเพศใหม่ตามมาตราสาม ยื่นคำสั่งศาลดังกล่าวประกอบคำขอให้รับรองเพศ ตามมาตรา ๙ ต่อไปด้วย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับกับกรณีการขอให้รับรองเพศใหม่ในครั้งถัดไปของบุคคลที่ศาลเคยมีคำสั่งอนุญาตให้ขอรับรองเพศใหม่ในครั้งก่อนแล้วด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ การยื่นคำขอและการยื่นคำร้องตามหมวดนี้เป็นสิทธิเฉพาะตัว

หมวด ๓

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลข้ามเพศ

มาตรา ๑๓ ให้บุคคลข้ามเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิตามเพศสภาพที่ตนได้รับการรับรองและให้มีสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสิทธิด้านสุขภาพตามเพศกำเนิดและมีสิทธิด้านสุขภาพของบุคคลข้ามเพศ

(๒) มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ
แรงงานหญิง

(๓) มีสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวล
กฎหมายอาญา

(๔) มีสิทธิในการใช้พื้นที่สาธารณะ รวมทั้งมีสิทธิในการใช้หรือได้รับการบริการสาธารณะ
ตามเพศที่ได้รับการรับรอง

(๕) มีสิทธิในการแข่งขันกีฬาตามเพศสภาพ แต่ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของ
ความเสมอภาค ความปลอดภัย และความได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันกีฬาแต่ละประเภท

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งที่
กำหนดให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ นักเรียน หรือนักศึกษาในสถานศึกษาต้องแต่งกายและ
ไว้ทรงผมตามเพศกำเนิดให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ นักเรียน หรือนักศึกษาดังกล่าว
ซึ่งเป็นบุคคลข้ามเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิแต่งกายและ
ไว้ทรงผมตามเพศที่ได้รับการรับรอง

ในกรณีที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐได้มีการจัดการเรียนการสอน การดำเนิน
กิจกรรม หรือโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องกระทำโดยมีการแบ่งแยกเพศกำเนิดหญิงหรือชาย
สถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมตามเพศ
สภาพและอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลข้ามเพศ ตลอดจนจัดให้อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยในระหว่าง
การจัดการเรียนการสอน ดำเนินกิจกรรม หรือโครงการนั้นด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าบุคคลข้ามเพศนั้น
จะได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้แล้วหรือไม่

มาตรา ๑๕ ให้บุคคลข้ามเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับ
ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารหญิงข้ามเพศที่
ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ ได้รับการยกเว้นการบังคับตามกฎหมายว่าด้วย
กำลังพลสำรอง

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่บุคคลข้ามเพศมีคู่สมรส หากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวได้รับ
การรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ภายหลังการสมรส ให้ถือเป็นเหตุแห่งการฟ้องหย่าตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เว้นแต่จะมีหลักฐานแสดงการได้รับคำยินยอมเป็นลาย
ลักษณ์อักษรจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่บุคคลข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้
เป็นบุคคลซึ่งยังมีลักษณะตามเพศกำเนิด ในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงและปฏิบัติตามสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ให้สอดคล้องกับเพศกำเนิดของบุคคลข้ามเพศรายดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ต้องขังเป็นชายข้ามเพศและเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะเพศ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังหญิง แต่หากผู้ต้องขังเป็นชายข้ามเพศและเป็นผู้ที่ได้ผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะเพศแล้ว ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังชาย แต่ต้องจัดให้อยู่ในพื้นที่พิเศษเป็นสัดส่วนเฉพาะ หรือจัดให้อยู่ในสถานพยาบาลในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังนั้น ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ต้องขังและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่ผู้ต้องขังเป็นชายข้ามเพศมีการตั้งครรภ์ ให้กรมราชทัณฑ์ปฏิบัติต่อชายข้ามเพศดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ต้องขังหญิง

ในกรณีที่ผู้ต้องขังเป็นหญิงข้ามเพศและเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะเพศ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังชาย แต่ต้องจัดให้อยู่ในพื้นที่พิเศษเป็นสัดส่วนเฉพาะ หรือจัดให้อยู่ในสถานพยาบาลในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังนั้น เว้นแต่ผู้ต้องขังรายดังกล่าวเป็นผู้ที่ได้ผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะเพศแล้ว ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังหญิง ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ต้องขังและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ให้ผู้ต้องขังซึ่งเป็นชายข้ามเพศ หรือเป็นหญิงข้ามเพศ มีสิทธิได้รับบริการด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของบุคคลข้ามเพศนั้น

การดำเนินการตามวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ให้เป็นไปหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๘ การที่บุคคลข้ามเพศได้รับการรับรองเพศและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามและเพศ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดากับบุตรที่มีอยู่เดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๔

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศ

มาตรา ๑๙ ให้บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามเพศกำเนิด

มาตรา ๒๐ ให้บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีสิทธิได้รับบริการด้านสุขภาพและสิทธิในการรักษาพยาบาลตามเพศกำเนิดแล้ว ให้ได้รับและมีสิทธิดังกล่าวตามที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วย

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้ที่มีเพศกำเนิดเป็นชาย และได้เข้าเป็นทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ให้กระทรวงกลาโหมออกกระเบื้องหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการฝึก การประจำการ เป็นการเฉพาะสำหรับบุคคลกลุ่มดังกล่าว ทั้งนี้ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพและความปลอดภัย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ต้องขัง ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังตามเพศกำเนิด แต่ต้องจัดให้อยู่ในพื้นที่พิเศษเป็นสัดส่วนเฉพาะ โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ให้ผู้ต้องขังซึ่งเป็นบุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการด้านสุขภาพสำหรับบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้เป็นไปหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ การที่บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศได้รับการรับรองเพศ และได้เปลี่ยนคำนำหน้านามและเพศตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดากับบุตรที่มีอยู่เดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๕

สิทธิในมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

มาตรา ๒๔ ให้บุคคลข้ามเพศและบุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิในสวัสดิการ หรือมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศใด ๆ ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดหรือประกาศรับรองให้ตามเพศกำเนิด

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ชายข้ามเพศเป็นบุคคลที่มีฐานะเป็นลูกหนี้หรือมีภาระผูกพันกับสถาบันการเงิน หรือกองทุน หรือได้รับมาตรการช่วยเหลือทางการเงินจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการมีภาระผูกพันหรือการได้รับสิทธิช่วยเหลือดังกล่าวเป็นกรณีที่เกิดเนื่องมาจากการที่ตนมีเพศกำเนิดหญิง ให้ชายข้ามเพศที่ได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีภาระผูกพันดังกล่าวต่อไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้นหรือพ้นจากภาระผูกพันดังกล่าว

หมวด ๖ บุคคลเพศกำกวม

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ทารกที่คลอดออกมามีเพศกำกวม ห้ามมิให้แพทย์ผ่าตัดเพื่อเลือกเพศให้ทารกและห้ามมิให้ระบุเพศทารกดังกล่าวในหนังสือรับรองการเกิด ลักษณะและอาการของทารกเพศกำกวมที่แพทย์มีความจำเป็นต้องผ่าตัดเลือกเพศ เพื่อให้ทารกมีชีวิตรอดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของแพทยสภา

มาตรา ๒๗ การแจ้งเกิดทารกเพศกำกวมซึ่งแพทย์มิได้ผ่าตัดเพื่อเลือกเพศตาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรออกสูติบัตรและเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านโดยไม่ต้องระบุเพศและคำนำหน้านามให้แก่ทารกเพศกำกวม

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองให้แพทย์ผ่าตัดเลือกเพศให้กับทารกเพศกำกวม เว้นแต่ได้รับคำวินิจฉัยและข้อแนะนำจากแพทย์ว่ามีความจำเป็นต้องผ่าตัดเลือกเพศเพื่อให้ทารกเพศกำกวมนั้นมีชีวิตรอด

ในกรณีที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้รับคำวินิจฉัยและข้อแนะนำจากแพทย์ตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่ไม่ยินยอมให้แพทย์ผ่าตัดเลือกเพศทารกตามคำวินิจฉัยและข้อแนะนำดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ ความเสียหายหรือผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นกับทารก หรือผลกระทบด้านอื่นอันเป็นผลโดยตรงจากการไม่ยินยอมให้แพทย์ผ่าตัดเลือกเพศทารก มิให้ถือเป็นความรับผิดชอบของแพทย์

มาตรา ๒๙ เด็กเพศกำกวมเมื่อมีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิเลือกหรือไม่เลือกคำนำหน้านามในบัตรประจำตัวประชาชน

ในกรณีที่เด็กเพศกำกวมตามวรรคหนึ่งมีความประสงค์เลือกคำนำหน้านามเด็กชายหรือเด็กหญิงอย่างใดอย่างหนึ่งในบัตรประจำตัวประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกบัตรประจำตัวประชาชนและการทะเบียนราษฎร ออกบัตรประจำตัวประชาชน และแก้ไขหรือระบุเพศกำเนิด ในสูติบัตร และทะเบียนบ้าน ให้สอดคล้องกับคำนำหน้านาม

ในกรณีที่เด็กเพศกำกวมตามวรรคหนึ่งไม่ประสงค์เลือกระบุคำนำหน้านามเด็กชายหรือเด็กหญิง ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบออกบัตรประจำตัวประชาชนโดยไม่ระบุคำนำหน้านาม และไม่ต้องแก้ไขข้อมูลเพศในสูติบัตร และในทะเบียนบ้านของเด็กเพศกำกวม

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่บุคคลเพศกำกวมรายใดยังมีได้เลือกคำนำหน้านามเด็กชายหรือเด็กหญิงเมื่อตนมีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไป เมื่อบุคคลเพศกำกวมรายนั้นมีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไปแล้ว ให้มีสิทธิเลือกหรือไม่เลือกคำนำหน้านาม นายหรือนางสาวอย่างใดอย่างหนึ่งในบัตรประจำตัวประชาชน

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับกับการออกบัตรประจำตัวประชาชนและการแก้ไขสูติบัตรและทะเบียนบ้านให้แก่บุคคลเพศกำกวมที่มีอายุครบสิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่เด็กเพศกำกวม หรือบุคคลเพศกำกวม ได้เลือกค่านำหน้านามตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี หากประสงค์จะเปลี่ยนค่านำหน้านามที่ตนได้เลือกไว้ดังกล่าว ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตเปลี่ยนเพศและเปลี่ยนค่านำหน้านามต่อศาลเยาวชนและครอบครัวและให้นำพยานผู้ติมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ให้บุคคลเพศกำกวมที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งเป็นสถานศึกษาที่รับเฉพาะบุคคลเพศกำเนิดชายหรือสถานศึกษาที่รับเฉพาะบุคคลเพศกำเนิดหญิงตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศของตน

มาตรา ๓๓ ให้บุคคลเพศกำกวมมีสิทธิเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาอันเป็นสถาบันที่ให้การศึกษอาบรมวิชาชีพเฉพาะทางและเป็นสถาบันที่รับเฉพาะบุคคลเพศกำเนิดชายหรือบุคคลเพศกำเนิดหญิงเข้าศึกษาอบรมตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศของตน

มาตรา ๓๔ ให้บุคคลเพศกำกวมมีสิทธิสมัครและเข้ารับการศึกษาศึกษาเป็นนักศึกษาวิชาทหารตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

มาตรา ๓๕ ให้บุคคลเพศกำกวมมีสิทธิสมัครและเข้ารับการศึกษาศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านการทหารหรือด้านตำรวจ เพื่อให้บุคคลที่จบการศึกษาจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาดังกล่าวเข้ารับราชการทหารหรือรับราชการตำรวจ

มาตรา ๓๖ ให้บุคคลเพศกำกวมมีสิทธิสมัครงานและเข้าทำงานในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น ซึ่งประกาศรับสมัครและกำหนดลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ตามเพศกำเนิด โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นนั้น พิจารณารับสมัครบุคคลเพศกำกวมตามเพศสภาพที่แสดงออก

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๗ ผู้ใดยื่นคำขอ หรือยื่นคำร้องตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ โดยใช้หรืออ้างหรือนำเสนอเอกสารปลอม หรือเอกสารอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ จิตแพทย์ผู้ได้ออกเอกสารรับรองตามมาตรา ๗ (๑) หรือมาตรา ๑๑ วรรคสอง อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙ บุคคลที่ได้รับการรับรองเพศตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือมาตรา ๙ วรรคสาม ผู้ใดไม่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๔๐ สถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท

มาตรา ๔๑ แพทย์ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ สถานศึกษาใดละเมิด กีดกัน หรือกระทำความด้วยประการใดเพื่อไม่ให้บุคคลเพศก้ำกวมสมัครหรือเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาตามมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท

มาตรา ๔๓ ผู้ใดขอรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเจตนาหลีกเลียงการรับราชการทหาร หรือเจตนาไม่ปฏิบัติตามหน้าที่รับราชการทหารตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดกระทำการโดยทุจริตเพื่อให้ตนได้รับการรับรองเพศตามพระราชบัญญัตินี้ และได้ใช้หรือได้รับสิทธิหรือสวัสดิการตามมาตราการส่งเสริมสิทธิสตรี หรือมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้ความเสียหายรวมทั้งคืนสิทธิที่ตนได้รับไป

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม
และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ
พ.ศ.**

สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายรับรองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ จึงส่งผลให้เกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะเอกสารของรัฐไทยยังคงกำหนดให้ใช้คำนำหน้านามซึ่งถือตามเพศกำเนิด ได้แก่ เด็กชาย เด็กหญิง นาย นางสาว และนาง ส่งผลให้บุคคลข้ามเพศและผู้มีความหลากหลายทางเพศอื่น ประสบปัญหาในการแสดงตัวตน การตัดสินใจกำหนดวิถีทางเพศของตน และกระทบต่อการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม กฎหมายระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนสากลได้รับรองเรื่องความหลากหลายทางเพศ ซึ่งยอมรับเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศและรสนิยมทางเพศที่มีความหลากหลาย ดังนั้น สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมุ่งให้เกิดการคุ้มครองและรับรองสิทธิในเรื่องการใช้คำนำหน้านาม การระบุเพศของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตามหลักสิทธิมนุษยชนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ คำนำหน้านาม และการคุ้มครองบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. มีทั้งหมด ๔๔ มาตรา ๗ หมวด มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ กำหนดนิยามของคำว่าเพศสภาพ เพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศ เอกสารประกาศเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศ บุคคลข้ามเพศ บุคคลเพศกำกวม หญิงข้ามเพศ ชายข้ามเพศ บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ บุคคลผู้มีความหลากหลายอัตลักษณ์ทางเพศ

๒.๒ หมวด ๑ กำหนดเกี่ยวกับการขอให้รับรองเพศ โดยให้บุคคลมีสิทธิขอให้มีการรับรองเพศตามเจตจำนงอัตลักษณ์ทางเพศ มีสิทธิใช้คำนำหน้านามและการขอให้ระบุเพศของตนที่ไม่ใช่เพศชายหรือเพศหญิง การขอให้รับรองเพศของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี บริบูรณ์

๒.๓ หมวด ๒ กำหนดวิธีการดำเนินการ รายการเอกสาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำขอให้รับรองเพศ การระบุคำนำหน้านาม และการระบุเพศในเอกสารราชการ

๒.๔ หมวด ๓ กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลข้ามเพศ

๒.๕ หมวด ๔ กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลผู้มีความหลากหลาย
อัตลักษณ์ทางเพศ

๒.๖ หมวด ๕ กำหนดสิทธิในมาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ เช่น สิทธิ
ในสวัสดิการ มาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศใด ๆ ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดหรือ
ประกาศรับรองให้ตามเพศกำเนิด เป็นต้น และกำหนดภาระผูกพันทางการเงินของชายข้ามเพศ

๒.๗ หมวด ๖ กำหนดเกี่ยวกับบุคคลที่มีเพศกำกวม ตั้งแต่ทารกที่คลอดออกมามีเพศ
กำกวม เด็กเพศกำกวม ไปจนถึงบุคคลเพศกำกวม ในด้านสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในการเลือก
เพศ สิทธิในการเลือกค่านำหน้านาม สิทธิในการเปลี่ยนค่านำหน้านาม สิทธิเข้ารับการศึกษ
สิทธิสมัครงานและเข้าทำงานในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น

๒.๘ หมวด ๗ กำหนดโทษสำหรับกรณี ดังต่อไปนี้

๒.๘.๑ กรณียื่นคำขอโดยใช้หรืออ้างหรือนำเสนอเอกสารปลอม หรือ
เอกสารอันเป็นเท็จ

๒.๘.๒ กรณีจิตแพทย์ออกเอกสารรับรองอันเป็นเท็จ

๒.๘.๓ กรณีบุคคลที่ได้รับการรับรองเพศไม่ดำเนินการตามที่กำหนดไว้

๒.๘.๔ กรณีสถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ที่กำหนดไว้

๒.๘.๕ กรณีแพทย์ผ่าตัดเพื่อเลือกเพศให้ทารกและระบุเพศทารก
ในหนังสือรับรองการเกิด

๒.๘.๖ กรณีสถานศึกษาละเมิด กีดกัน หรือกระทำด้วยประการใดเพื่อไม่ให้
บุคคลเพศกำกวมสมัครหรือเข้ารับการศึกษในสถานศึกษา

๒.๘.๗ กรณีผู้ขอรับรองเพศมีเจตนาหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร
หรือเจตนาไม่ปฏิบัติตามหน้าที่รับราชการทหารตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการรับ
ราชการทหาร

๒.๘.๘ กรณีกระทำการโดยทุจริตเพื่อให้ตนได้รับการรับรองเพศตาม
พระราชบัญญัตินี้ และได้ใช้หรือได้รับสิทธิหรือสวัสดิการตามมาตรการส่งเสริมสิทธิสตรี หรือ
มาตรการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ชัยวัฒน์ กมลวงศ์วัฒน์ พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ประธานวินิจฉัยไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

กำลังดำเนินการ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ ชาย หญิง หรือบุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกัน สามารถหมั้น สมรสกันได้ ตามกฎหมาย เป็นคู่หมั้น คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๑ และหมวด ๒ (มาตรา ๑๔๓๕ มาตรา ๑๔๓๗ มาตรา ๑๔๓๙ มาตรา ๑๔๔๐ มาตรา ๑๔๔๑ มาตรา ๑๔๔๒ มาตรา ๑๔๔๓ มาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ มาตรา ๑๔๔๗/๑ มาตรา ๑๔๔๘ มาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ มาตรา ๑๔๕๔ และมาตรา ๑๔๖๐)

๒. หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม และยังคงกำหนดให้ตัดคำว่า สามีและภริยา และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” ในบรรพ ๑ หลักทั่วไป ลักษณะ ๒ บุคคล ส่วนที่ ๓ ภูมิลำเนา (มาตรา ๔๓) และลักษณะ ๖ อายุความ หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป (มาตรา ๑๕๓/๒๒) เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขในหมวดนี้

๓. หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม และกำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสซึ่งบุคคลสองคนสมรสกัน ให้มีสิทธิหน้าที่และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๓ (มาตรา ๑๔๖๑ มาตรา ๑๔๖๒ และมาตรา ๑๔๖๓)

๔. หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม

๕. สิทธิและหน้าที่ ของคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายจัดการทรัพย์สินและหนี้สินร่วมกัน โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๔ (มาตรา ๑๔๖๕ มาตรา ๑๔๖๙ มาตรา ๑๔๗๐ มาตรา ๑๔๗๕ มาตรา ๑๔๗๖ มาตรา ๑๔๗๖/๑ มาตรา ๑๔๗๗ มาตรา ๑๔๗๙ มาตรา ๑๔๘๑ มาตรา ๑๔๘๒ มาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔ มาตรา ๑๔๘๔/๑ มาตรา ๑๔๘๕ มาตรา ๑๔๘๖ มาตรา ๑๔๘๗ มาตรา ๑๔๘๘ มาตรา ๑๔๘๙ มาตรา ๑๔๙๐ มาตรา ๑๔๙๑ มาตรา ๑๔๙๒ มาตรา ๑๔๙๒/๑ และมาตรา ๑๔๙๓)

๖. การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สิน หลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๕ - ๖ (มาตรา ๑๔๙๘ มาตรา ๑๔๙๙ มาตรา ๑๕๐๐ มาตรา ๑๕๐๘ มาตรา ๑๕๑๕ มาตรา ๑๕๑๖ มาตรา ๑๕๑๗ มาตรา ๑๕๒๐ มาตรา ๑๕๒๒ มาตรา ๑๕๒๓ มาตรา ๑๕๓๐ มาตรา ๑๕๓๒ และมาตรา ๑๕๓๓) และแก้ไข ลักษณะ ๒ หมวด ๓ ความปกครอง (มาตรา ๑๕๙๘/๑๕ มาตรา ๑๕๙๘/๑๗) และ ลักษณะ ๓ ค่าอุปการะเลี้ยงดู (มาตรา ๑๕๙๘/๓๘)

๗. ให้คู่สมรสซึ่งเป็นเพศเดียวกันซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติ ให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือ คู่สมรส แล้วแต่กรณี (เพิ่มเติมมาตรา ๑๕๔๘/๔๒)

๘. ให้กรณีนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้ที่ทำคู่สมรสของตนเป็นผู้ถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควรได้รับมรดก (มาตรา ๑๖๐๖ (๓))

๙. คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิในการรับมรดกของคู่สมรสอีกฝ่ายที่เสียชีวิต (มาตรา ๑๖๒๕ (๑) และ มาตรา ๑๖๒๘)

๑๐. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์ การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการ ทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใด ที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือ คู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่สมรส

๑๑. การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิหน้าที่ สถานะทางกฎหมาย และความสัมพันธ์ของชาย หญิง หรือบุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศ เดียวกัน นอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามข้อ ๑ - ข้อ ๙ ตามบรรพ ๕ ครอบคลุม และ บรรพ ๖ มรดกแล้วก็ให้สามารถกระทำได้

เหตุผล

โดยที่สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของประชาชน แต่การก่อตั้งครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จำกัดเฉพาะความ สัมพันธ์ระหว่าง ชายหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความหลากหลายของ ลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่ม บุคคลทุกเพศ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด โดยมีการอุปการะเลี้ยงดูและ มีความสัมพันธ์ ไม่แตกต่างไปจากคู่สมรส สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้บุคคลทุกเพศสามารถก่อตั้งครอบครัวได้ โดยกำหนด ให้บุคคลทุกคนได้การรับรองและคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ว่าด้วยภูมิฐานะของคู่สมรส อายุความ สิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส การหมั้น การจดทะเบียนสมรส การจัดการทรัพย์สินและหนี้สิน ร่วมกันของคู่สมรส การสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส เหตุแห่งการฟ้องหย่า การจัดการ ทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส การ เป็นทายาทโดยธรรม การรับบุตรบุญธรรม และการรับมรดกจากคู่สมรส จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

**ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๓ ภูมิลำเนาของคู่สมรส ได้แก่ถิ่นที่อยู่คู่สมรสอยู่กันด้วยกันจนคู่สมรสเว้นแต่คู่สมรสฝ่ายใดได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓/๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓/๒๒ อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างคู่สมรส ถ้าจะครบกำหนดก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๓๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๕ การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลและบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๗ การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายผู้หมั้นได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่ผู้รับหมั้นเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น

เมื่อหมั้นแล้วให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้น

สิ้นสุด เป็นทรัพย์สินซึ่งฝ่ายผู้หมั้นให้แก่บิดามารดา แล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่ผู้รับหมั้นยอมสมรส ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายผู้รับหมั้น ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นหรือ โดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายผู้รับหมั้นต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับผู้รับหมั้นนั้น ฝ่ายผู้หมั้นเรียกสิ้นสุดคืนได้

ถ้าจะต้องคืนของหมั้นหรือสิ้นสุดตามหมวดนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๑๒ ถึงมาตรา ๔๑๘ แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๓๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๓๙ เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกให้รับผิดชอบ ใช้ค่าทดแทน ในกรณีที่ฝ่ายผู้รับหมั้นเป็นฝ่ายผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายผู้หมั้นด้วย”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๐ ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งบุคคลหรือบุคคลนั้น
(๒) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดามารดา หรือบุคคลผู้กระทำการ ในฐานะเช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริต และตามสมควร

(๓) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางทำมาหาได้ของตนไปโดยสมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส ในกรณีที่ผู้รับหมั้นเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่า ของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่งของค่าทดแทนที่ผู้รับหมั้นพึงได้รับ หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึงของหมั้นที่ตกเป็นสิทธิแก่ผู้รับหมั้นนั้นก็ได้”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๑ ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทน มิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นตาย ผู้รับหมั้นไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายผู้หมั้น”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๒ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้รับหมั้นทำให้ผู้หมั้นไม่สมควรสมรส กับผู้รับหมั้นนั้น ผู้หมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้ผู้รับหมั้นคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ผู้หมั้นทำให้ผู้รับหมั้นไม่สมควรสมรส กับผู้หมั้นนั้น ผู้รับหมั้นมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมีต้องคืนของหมั้นแก่ผู้หมั้น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๕ บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตน โดยรู้ หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา ๑๔๔๒ หรือ มาตรา ๑๔๔๓ แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๖ บุคคลอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือ พยายามข่มขืน กระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้อง บอกเลิกสัญญาหมั้น”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๔๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ ให้มีอายุความ หกเดือนนับแต่วันที่ผู้หมั้นหรือผู้รับหมั้นรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้ เรียกค่าทดแทนและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้ กระทำการดังกล่าว”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะกระทำได้อต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีอายุสิบแปดปี บริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีมีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๐ บุคคลสองคนซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็น ญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่”

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ไม่ได้”

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลสองคนยินยอมเป็นคู่สมรสกันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้ เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าบุคคลทั้งสองนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวจัดแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของบุคคลทั้งสองนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวันนับแต่วันนี้อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจัดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว”

มาตรา ๒๑ ให้ยกเลิกชื่อในหมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๑ คู่สมรสต้องอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรส คู่สมรสต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน”

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๒ ในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก

คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่สามารถที่จะอยู่กินด้วยกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุขได้หรือฝ่ายที่จะต้อง
รับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหาก
ในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้
ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้”

มาตรา ๒๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ
หรือเสมือนไร้ความสามารถ คู่สมรสฝ่ายหนึ่งย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้
เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้”

มาตรา ๒๕ ให้ยกเลิกชื่อในหมวด ๔ ทฤษฎีสินระหว่างสามีภริยา และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้แทน

“หมวด ๔ ทฤษฎีสินระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๒๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๖๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๕ ถ้าคู่สมรสมีได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้”

มาตรา ๒๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๖๙ สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็น
คู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนด
หนึ่งปีนับแต่วันที่เขาขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคล
ภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต”

มาตรา ๒๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๐ ทฤษฎีสินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว
ย่อมเป็นสินสมรส”

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๕ ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ แห่งประมวล
กฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของ
รวมกันในเอกสารนั้นก็ได้”

มาตรา ๓๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖ คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้

(๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์

(๓) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

(๔) ให้กู้ยืมเงิน

(๕) ให้โดยเสนาหาวันแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

(๖) ประนีประนอมยอมความ

(๗) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(๘) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่มีบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้ โดยมีต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา ๓๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๗๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๖/๑ คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๗๖ ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๔๖๕ และมาตรา ๑๔๖๖ ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส”

มาตรา ๓๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๗ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการ สงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส นั้นอันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือ ดำเนินคดีดังกล่าวให้ถือว่าเป็นหน้าที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน”

มาตรา ๓๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๗๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๗๙ การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องได้รับความยินยอมร่วมกัน และ ถ้าการนั้นกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้น ต้องทำเป็นหนังสือ”

มาตรา ๓๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๑ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่า ส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้”

มาตรา ๓๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๒ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้”

มาตรา ๓๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๓ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะกระทำ หรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำการนั้นได้”

มาตรา ๓๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๘๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส

(๑) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด

(๒) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง

(๓) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส

(๔) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๕) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความหย่าให้แก่สินสมรส”

มาตรา ๓๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๔/๑ ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามมาตรา ๑๔๘๒ มาตรา ๑๔๘๓ หรือมาตรา ๑๔๘๔

ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้นหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในการนี้ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้”

มาตรา ๓๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๕ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรส โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า”

มาตรา ๔๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๖ เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา ๑๔๘๒ วรรคสอง มาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔ มาตรา ๑๔๘๕/๑ หรือมาตรา ๑๔๘๕ อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา ๑๔๙๑ มาตรา ๑๔๙๒/๑ หรือมาตรา ๑๕๙๘/๑๗ หรือเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส”

มาตรา ๔๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๗ ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสิทธิระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล”

มาตรา ๔๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๘ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดชอบส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น”

มาตรา ๔๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๘๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๘๙ ถ้าคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”

มาตรา ๔๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๐ หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้

(๑) หนี้เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัธยาศัย

(๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน

(๔) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน”

มาตรา ๔๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๑ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสนับแต่ยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”

มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๒ เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา ๑๔๘๔ วรรคสอง มาตรา ๑๔๙๑ หรือมาตรา ๑๕๔๘/๑๗ วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา ๑๔๗๔ (๒) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง”

มาตรา ๔๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๒/๑ ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้าน ศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่ง หรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม”

มาตรา ๔๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๙๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๓ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน”

มาตรา ๔๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๔๙๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๘ การสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส”

มาตรา ๕๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๑๔๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๔ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๕ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มา เพราะการสมรสก่อนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง”

มาตรา ๕๑ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนบุคคลมีอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๘ หรือเมื่อบุคคลนั้นมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๘ ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่วเวลาสมรส”

มาตรา ๕๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๐๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่ผู้มิสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตาม มาตรา ๒๘ ขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่ถ้าผู้มิสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ บุคคลดังกล่าวจะร้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้องขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอเพิกถอนการสมรสของบุคคลดังกล่าวนั้นเสียด้วย”

มาตรา ๕๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว”

มาตรา ๕๔ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๖ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

(๑) สามีหรือภริยาคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามีคู่สมรสหรือฉันทริยิต เป็นชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจिन หรือกระทำความผิดหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่นเป็นอาจिन อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๒) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้า

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่สมรสของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันทริสมรสมาค่านึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๓) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปี ในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดหรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่สมรสกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๔/๒) คู่สมรสสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันทริสมรสได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นคู่สมรส ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันทริสมรสมาค่านึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๗) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่อย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้ไม่อาจร่วมประเวณี หรือไม่อาจกระทำการ หรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของอีกฝ่ายได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

มาตรา ๕๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๑๗ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) และ (๒) ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑๐) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดทณฑ์บนตามมาตรา ๑๕๑๖ (๘) นั้น ถ้าศาลเห็นว่า ความประพฤติของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันเป็นเหตุให้ทำทณฑ์บนเป็นเหตุเล็กน้อย หรือไม่สำคัญเกี่ยวแก่การอยู่ร่วมกันฉันคู่สมรสโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้”

มาตรา ๕๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีหย่าโดยความยินยอม ให้คู่สมรสทำความตกลงเป็นหนังสือว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรคนใด ถ้ามิได้ตกลงกันหรือตกลงกันไม่ได้ ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด”

มาตรา ๕๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๒ ถ้าคู่สมรสหย่าโดยความยินยอม ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่า ว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่ายหรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด”

มาตรา ๕๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๓ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากคู่สมรสอีกฝ่ายและจากผู้ซึ่งได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่งเป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไปในการทำงานประพฤติกู้ก็ได้ และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเรียกค่าทดแทนจากบุคคลอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งของตนในการทำงานประพฤติกู้ก็ได้

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) หรือให้ผู้อื่นกระทำการตามวรรคสอง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้”

มาตรา ๕๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๐ ขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดู คู่สมรสและการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร”

มาตรา ๖๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๒ เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส แต่ในระหว่างคู่สมรส

(ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส ตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า”

มาตรา ๖๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๓๓ เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสได้ส่วนเท่ากัน”

มาตรา ๖๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๔๘/๑๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๔๘/๑๕ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดูแล ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่สิทธิตามมาตรา ๑๕๖๗ (๒) และ (๓)”

มาตรา ๖๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๔๘/๑๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๙๘/๑๗ ในกรณีที่ศาลสั่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสอีกฝ่ายเป็นผู้อนุบาล และตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุสำคัญ อันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้”

มาตรา ๖๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๙๘/๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๙๘/๓๘ ค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สมรส หรือระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้น ย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดู หรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี”

มาตรา ๖๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕๙๘/๔๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๕๙๘/๔๒ ให้คู่สมรสที่จดทะเบียนโดยชอบตามประมวลกฎหมายนี้มีสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่บัญญัติให้สิทธิหน้าที่แก่สามีภรรยา หรือสามี หรือภรรยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๖๖ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๖๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มิให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ที่ฆ่านั้นเป็นคู่สมรสหรือผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง”

มาตรา ๖๗ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๖๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น”

มาตรา ๖๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๖๒๘ คู่สมรสที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกัน ตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน”

มาตรา ๖๙ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วย หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวน กฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่ เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่สมรส

เมื่อหน่วยงานของรัฐดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอผลการทบทวนพร้อม ทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจ ดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบ

มาตรา ๗๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึก วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตรานั้นขัดต่อ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติซึ่งปรากฏในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งขัดต่อการ ดำรงอยู่ของกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ จึงขอเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ กำหนดให้บุคคลทุกคนได้การรับรองสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในเรื่องการหมั้น สิทธิ ในการจดทะเบียนสมรส สิทธิในการจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส สิทธิในการเป็นทายาทโดยธรรม การรับบุตรบุญธรรม และ ในการรับมรดกจากคู่สมรส ซึ่งการแก้ไขนี้จะทำให้สิทธิของบุคคลทุกคนเกิดความเท่าเทียมและได้รับการรับรองและคุ้มครองทางกฎหมาย สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ต่อหน้ากฎหมาย และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สารสำคัญ

(๑) หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ ยังกำหนดให้ตัดคำว่า สามี และภริยา และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” ในบรรพ ๑ หลักทั่วไป ลักษณะ ๒ บุคคล ส่วนที่ ๓ ภูมิลำเนา (มาตรา ๔๓) และ ลักษณะ ๖ อายุความ หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป (มาตรา ๑๙๓/๒๒) เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขในหมวดนี้ (ร่างมาตรา ๓ - ๔)

(๒) กำหนดให้ ชาย หญิง หรือบุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกัน สามารถหมั้น และหรือสมรสกันได้ตามกฎหมาย เป็นคู่หมั้น คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดเงื่อนไขของการหมั้นและการสมรส โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๑ และหมวด ๒ (มาตรา ๑๔๓๕ มาตรา ๑๔๓๗ มาตรา ๑๔๓๙ มาตรา ๑๔๔๐ มาตรา ๑๔๔๑ มาตรา ๑๔๔๒ มาตรา ๑๔๔๓ มาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ มาตรา ๑๔๔๗/๑ มาตรา ๑๔๔๘ มาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ มาตรา ๑๔๕๒ มาตรา ๑๔๕๓ และ มาตรา ๑๔๖๐) (ร่างมาตรา ๕ - มาตรา ๒๐)

(๓) กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส สิทธิและหน้าที่และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างคู่สมรส โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๓ (มาตรา ๑๔๖๑ มาตรา ๑๔๖๒ และมาตรา ๑๔๖๓) (ร่างมาตรา ๒๑ - ๒๔)

(๔) หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส เพื่อให้สอดคล้องกับในเรื่องการจัดการทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสของชายหญิง หรือบุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกันได้ทำการสมรสกัน (ร่างมาตรา ๒๕)

(๕) กำหนดในเรื่องทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส การจัดการสินสมรส โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๔ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา (มาตรา ๑๔๖๕ มาตรา ๑๔๖๙ มาตรา ๑๔๗๐ มาตรา ๑๔๗๕ มาตรา ๑๔๗๖ มาตรา ๑๔๗๖/๑ มาตรา ๑๔๗๗ มาตรา ๑๔๗๙ มาตรา ๑๔๘๑ มาตรา ๑๔๘๒ มาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔ มาตรา ๑๔๘๕ มาตรา ๑๔๘๖/๑ มาตรา ๑๔๘๗ มาตรา ๑๔๘๘ มาตรา ๑๔๘๙ มาตรา ๑๔๙๐ มาตรา ๑๔๙๑ มาตรา ๑๔๙๒ มาตรา ๑๔๙๒/๑ และ มาตรา ๑๔๙๓) (ร่างมาตรา ๒๖ - ๔๘)

(๖) กำหนดเงื่อนไขระหว่างคู่สมรสว่าด้วยการสิ้นสุดการสมรส การเพิกถอนการสมรส การหย่าขาดจากการสมรส การจัดการทรัพย์สินหลังสิ้นสุดการสมรส การเรียกค่าทดแทนค่าอุปการะเลี้ยงดูหลังสิ้นสุดการสมรส โดยแก้ไขเพิ่มเติมบรรพ ๕ ลักษณะ ๑ หมวด ๕ - ๖ (มาตรา ๑๔๙๘ มาตรา ๑๔๙๙ มาตรา ๑๕๐๔ มาตรา ๑๕๐๘ มาตรา ๑๕๑๕ มาตรา ๑๕๑๖ มาตรา ๑๕๑๗ มาตรา ๑๕๒๐ มาตรา ๑๕๒๒ มาตรา ๑๕๒๒ มาตรา ๑๕๒๓ มาตรา ๑๕๓๐ มาตรา ๑๕๓๒ และมาตรา ๑๕๓๓) และแก้ไขลักษณะ ๒ หมวด ๓ ความปกครอง (มาตรา ๑๕๙๘/๑๕ มาตรา ๑๕๙๘/๑๗) และ ลักษณะ ๓ ค่าอุปการะเลี้ยงดู (มาตรา ๑๕๙๘/๓๘) (ร่างมาตรา ๔๙ - ๖๔)

(๗) ให้คู่สมรสซึ่งเป็นเพศเดียวกันซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สมรสด้วยกันตามบรรพตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใดที่มีบัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี (เพิ่มเติม มาตรา ๑๕๙๘/๔๒) (ร่างมาตรา ๖๕)

(๘) กำหนดให้ตัดคำว่า “สามีภริยา” และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” กรณี ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียน เพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิด มาลงโทษ แต่ข้อนี้มิให้ใช้บังคับถ้าบุคคลนั้นมีอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริต ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ที่ฆ่านั้นเป็นคู่สมรส หรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตน โดยตรงต้องถูกกำจัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควร (มาตรา ๑๖๐๖ (๓)) (ร่างมาตรา ๖๖)

(๙) กำหนดให้ตัดคำว่า “สามีภริยา” และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” กรณี ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วนแบ่งและการปັນทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น (มาตรา ๑๖๒๕ (๑)) (ร่างมาตรา ๖๗)

(๑๐) กำหนดให้ตัดคำว่า “สามีภริยา” และให้เพิ่มคำว่า “คู่สมรส” กรณี คู่สมรส ที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิโดยธรรม ในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน (มาตรา ๑๖๒๘) (ร่างมาตรา ๖๘)

(๑๑) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมาย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการ ทบทวนกฎหมาย ในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใด ที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศ สภาพของคู่สมรส (ร่างมาตรา ๖๙)

(๑๒) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗๐)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ยื่นเข้าสู่สภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังต่อไปนี้

๑. เพิ่มสิทธิในการพบและปรึกษาทนายความของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาในทันทีที่ ถูกควบคุมหรือถูกขัง (เพิ่มมาตรา ๗/๒)
๒. กำหนดให้จำเลยซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นมีสิทธิร้องขอ ให้ศาลที่ชำระคดีมีการไต่สวนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ (เพิ่มมาตรา ๒๒/๑)
๓. กำหนดเหตุจำเป็นในการพิจารณาร้องขอต่อศาลให้ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้วยวิธีอื่นนอกจากการจำคุกในเรือนจำ (เพิ่มมาตรา ๘๙/๓)
๔. กำหนดมิให้มีการนำการขังผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือการจำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุก ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำมาใช้กับความผิดบางฐาน (เพิ่มมาตรา ๘๙/๔)

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ซึ่งถูกควบคุมหรือขังในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ทั้งการควบคุมหรือขัง เพื่อดำเนินการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน การควบคุมตัว ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดและอยู่ระหว่างการสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดี ของศาล การส่งบุคคลดังกล่าวเข้าสู่เรือนจำ จึงไม่แตกต่างกับการที่ต้องได้รับโทษ ทำให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาขาดอิสรภาพ อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่บุคคลควรได้รับการ คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การกำหนดให้รัฐแจ้งสิทธิและจัดหาทนายความให้ผู้ถูกจับหรือ ผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังในทันที และการกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจกรณีการใช้สถานที่อื่น ในการขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดี หรือการจำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุก รวมทั้ง การเปิดโอกาสให้ใช้การไต่สวนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทาง จอภาพได้ในกรณีที่เหมาะสม ย่อมเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนที่เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้รับความเป็นธรรมและได้รับสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญรับรองและ คุ้มครองอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

**ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของศาลกรณีการใช้สถานที่อื่นในการชั่งหรือการจำคุก ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๗/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๗/๒ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขัง มีสิทธิขอพบและปรึกษาทนายความได้ทันทีที่ถูกควบคุมหรือขัง โดยให้ผู้ทำการจับกุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาวามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๒๒/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๒๒/๑ เมื่อจำเลยร้องขอและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ศาลที่ชำระคดีอาญาอนุญาตให้ทำการไต่สวนจำเลยซึ่งมีที่อยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น โดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้และให้ถือเสมือนว่าเป็นการไต่สวนในห้องพิจารณาของศาล

ในการพิจารณาของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการคุ้มครองผู้เสียหาย พยาน และจำเลยในคดีอาญา รวมทั้งการพิจารณาคดีที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการไต่สวนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ตนเอง ฝ่ายนั้นมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ยุติการพิจารณาคดีด้วยวิธีดังกล่าว แต่จะร้องขอให้วิธีดังกล่าวมาใช้ในคดีนั้นอีกไม่ได้”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๘๙/๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๘๙/๓ การร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีการขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอโดยคำนึงถึงเหตุจำเป็น ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอาการป่วยทางจิต
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีครอบครัว
- (๔) เหตุจำเป็นอื่น เมื่อศาลเห็นว่า การควบคุมตัวในเรือนจำอาจทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๘๙/๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๘๙/๔ มิให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๘๙/๑ และมาตรา ๘๙/๒ มาใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตในฐานความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย
- (๒) ผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้จำคุกไม่ต่ำกว่าสิบปี ในฐานความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์”

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา ซึ่งถูกควบคุมหรือขังในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ทั้งการควบคุมหรือขัง เพื่อดำเนินการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดและอยู่ระหว่างการสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล การส่งบุคคลดังกล่าวเข้าสู่เรือนจำ จึงไม่แตกต่างกับการที่ต้องได้รับโทษ ทำให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาขาดอิสรภาพ อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่บุคคลควรได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การกำหนดให้ รัฐแจ้งสิทธิและจัดหาทนายความให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังในทันที และการกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจกรณีการใช้สถานที่อื่นในการขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดี หรือการจำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุก

รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ใช้การไต่สวนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ในกรณีที่เหมาะสม ย่อมเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้รับความเป็นธรรมและได้รับสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ กำหนดให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขัง มีสิทธิขอพบและปรึกษาทนายความได้ทันที โดยให้ผู้ทำการจับถามผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดให้จำเลยซึ่งมีที่อยู่ในเรือนจำที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น มีสิทธิร้องขอให้ศาลที่ชำระคดีทำการไต่สวนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ โดยจะต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและให้ถือเสมือนว่าเป็นการไต่สวนในห้องพิจารณาของศาล โดยศาลจะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์ในการคุ้มครองผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการพิจารณาคดีที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังให้สิทธิแก่ฝ่ายที่เห็นว่าการไต่สวนด้วยวิธีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ตนเอง สามารถร้องขอต่อศาล ให้ยุติการพิจารณาด้วยวิธีดังกล่าวได้ แต่จะร้องขอให้ทนายผู้เกี่ยวข้องมาใช้ในคดีนั้นอีกไม่ได้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจกรณีการร้องขอให้มีการขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขัง โดยให้คำนึงถึงเหตุจำเป็น ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีอาการป่วยทางจิต

(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีครรภ์

(๔) เหตุจำเป็นอื่น เมื่อศาลเห็นว่าการควบคุมตัวในเรือนจำอาจทำให้เกิด

อันตรายต่อสุขภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ กำหนดห้ามมิให้ความในบทบัญญัติมาตรา ๘๙/๑ และมาตรา ๘๙/๒ มาใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตในฐานะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

(๒) ผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้จำคุกไม่ต่ำกว่าสิบปี ในฐานะความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับ ชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ ให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๘)

ร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(เรืออากาศโท ธนเดช เพ็งสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสู่สภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้กองทัพ มีความทันสมัย โปร่งใส และสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยที่กำหนดให้กองทัพอยู่ภายใต้รัฐบาลพลเรือน

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบัน ทหารและกองทัพมีอำนาจทางการเมืองผ่านโครงสร้างรัฐที่จัดวางอำนาจของกองทัพให้อยู่เหนือรัฐบาลพลเรือนในหลายกระบวนการตัดสินใจ เช่น อำนาจของสภากลาโหมในการกำหนดนโยบายและพิจารณางบประมาณทางการทหาร อำนาจของคณะกรรมการแต่งตั้งนายพลที่ประกอบไปด้วยข้าราชการทหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นโครงสร้างการบริหารจัดการและการใช้อำนาจที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและมีความแตกต่างเมื่อเทียบกับหน่วยงานส่วนราชการอื่น ควรที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการและการใช้อำนาจเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ทางทหาร” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เจ้าหน้าที่ทางทหาร” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด ๆ หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ ทำการแทนในนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้ และผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไปได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กระทรวงกลาโหมกำหนด”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหกของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการประจำที่ผู้บังคับบัญชาทหาร ไม่ว่าจะป็นชั้นใดซึ่งรองลงมาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด ๆ หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ผู้บังคับบัญชาทหารผู้นั้นจะมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ตำแหน่งอื่นทำการแทนในนามของผู้บังคับบัญชาทหารผู้มอบอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงกลาโหมกำหนด”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕ การบริหารจัดการกำลังพลของกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามกฎหมาย และตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

การพิจารณาแต่งตั้งนายทหารชั้นนายพลของสำนักงานปลัดกระทรวงและส่วนราชการ ในกองทัพไทย ให้ดำเนินการด้วยระบบคุณธรรมด้วยการเลือกผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐาน กำหนดตำแหน่งโดยคณะกรรมการที่ส่วนราชการนั้นแต่งตั้งขึ้นแล้วเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงกลาโหมกำหนด”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ ให้กระทรวงกลาโหมกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการและขั้นตอน การปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการส่งกำลังบำรุงร่วมและการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับกองทัพไทย ซึ่งต้องคำนึงถึง ความจำเป็นยิ่งยวด ความประหยัด มาตรฐาน ชีตความสามารถในการรบ ทั้งนี้ ในการจัดซื้อจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์จะต้องดำเนินการโดยสุจริต โปร่งใส เปิดเผย ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติเฉพาะ พิจารณาถึงการส่งกำลังบำรุง การถ่ายทอดเทคโนโลยีและ

การให้มีการจ้างงานภายในประเทศ โดยเปิดให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ นั้นด้วยทุกขั้นตอน”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อการรบหรือการสงคราม การปราบปราม การกบฏ หรือเมื่อได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยการเสนอความเห็นของสภากลาโหม มีอำนาจกำหนดหน่วยงาน แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทางทหารและกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางทหารได้ตามความเหมาะสมแก่การปฏิบัติการกึ่งเมื่อการรบหรือการสงคราม หรือการปราบปรามการกบฏสิ้นสุดลง หรือมีการยกเลิกประกาศกฎอัยการศึก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยการเสนอความเห็นของสภากลาโหมพิจารณาล้างเลิกหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางทหารที่ได้กำหนด หรือแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยการเสนอความเห็นของสภากลาโหมมีอำนาจกำหนดพื้นที่ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการทางทหารเป็นยุทธบริเวณ และกำหนดพื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นเขตภายใน”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๗ เพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยการเสนอความเห็นของสภากลาโหม มีอำนาจอนุมัติให้กระทรวงกลาโหมจัดและวางกำลังในพื้นที่ที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อปฏิบัติการกิจของกระทรวงกลาโหมได้ตั้งแต่ยามปกติ

มาตรา ๓๘ การใช้กำลังทหารในการปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ใช้กำลังทหารในการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดยการเสนอความเห็นของสภากลาโหม มีอำนาจกำหนดหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทางทหาร รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทางทหารนั้น เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกชื่อหมวด ๕ คณะผู้บริหาร แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๕ คณะที่ปรึกษา”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ

กระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปน้แทน

“มาตรา ๔๒ ให้มี “สภากลาโหม” ประกอบด้วยสมาชิก ดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานสภากลาโหม
- (๒) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานสภากลาโหม
- (๓) ปลัดกระทรวงกลาโหม
- (๔) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- (๕) ผู้บัญชาการทหารบก
- (๖) ผู้บัญชาการทหารเรือ
- (๗) ผู้บัญชาการทหารอากาศ

(๘) สมาชิกสภากลาโหมผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นที่ประจักษ์ทั่วไปในด้านการทหาร ด้านความมั่นคง ด้านการบริหารราชการ ด้านกฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม จำนวนไม่เกินห้าคนซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งตามมติของคณะรัฐมนตรี

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเห็นว่ามีความเหมาะสม เป็นเลขาธิการและรองเลขาธิการ

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมมากกว่าหนึ่งคน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง กลาโหมแต่งตั้งให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานเรียงตามลำดับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะเชิญบุคคลอื่นเข้าชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นต่อสภากลาโหม เฉพาะเรื่องใดก็ได้”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปน้แทน

“มาตรา ๔๓ สภากลาโหมมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) นโยบายการทหาร
- (๒) นโยบายการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหาร
- (๓) นโยบายการปกครองและการบังคับบัญชาภายในกระทรวงกลาโหม
- (๔) การพิจารณางบประมาณการทหาร และการแบ่งสรรงบประมาณของกระทรวงกลาโหม
- (๕) การพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการทหาร
- (๖) เรื่องที่กฎหมายหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดให้สภากลาโหม

เสนอความเห็น

มาตรา ๔๔ สมาชิกสภากลาโหมตามมาตรา ๔๒ (๘) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระ

ในกรณีที่สมาชิกสภากลาโหมตามมาตรา ๔๒ (๘) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๔๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกสภากลาโหมตามมาตรา ๔๒ (๘) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๖) สมาชิกสภากลาโหมมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภากลาโหม ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการกระทำหรือมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภากลาโหม”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกวรรคสี่ของมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๔ ให้สมาชิกสภากลาโหมที่ดำรงตำแหน่งอยู่พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกสภากลาโหมตามมาตรา ๔๒ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งสมาชิกสภากลาโหม ในวาระเริ่มแรกหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ถือว่ายังไม่มีสภากลาโหมและให้อำนาจหน้าที่ทั้งหมดของสภากลาโหมยังไม่ มีผลใช้บังคับ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะขอเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่าง พระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบัน ทหารและกองทัพมีอำนาจทางการเมืองผ่านโครงสร้างรัฐที่จัดวางอำนาจของกองทัพให้อยู่เหนือรัฐบาลพลเรือนในหลายกระบวนการตัดสินใจ เช่น อำนาจของสภากลาโหมในการกำหนดนโยบายและพิจารณางบประมาณทางการทหาร อำนาจของ

คณะกรรมการแต่งตั้งนายพลที่ประกอบไปด้วย ข้าราชการทหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นโครงสร้างการบริหารจัดการและการใช้อำนาจที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและมีความแตกต่างเมื่อเทียบกับหน่วยงานส่วนราชการอื่น ควรที่จะต้องมี การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการและการใช้อำนาจเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....” (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ให้นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ทางทหาร” โดยกำหนดนิยาม “เจ้าหน้าที่ทางทหาร” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดให้อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมต้องปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับหรือคำสั่งใด ๆ หรือมติของคณะมนตรีในเรื่องใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสามารถมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ ทำหน้าที่แทนได้และผู้รับมอบอำนาจดังกล่าว สามารถมอบอำนาจต่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน โดยเป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด และกำหนดให้อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการประจำ ผู้บังคับบัญชาทหารไม่ว่าจะเป็นชั้นใดซึ่งรองลงมาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพึงดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ผู้บังคับบัญชาทหารนั้นจะมอบอำนาจ โดยทำเป็นหนังสือให้ผู้บังคับบัญชาทหารตำแหน่งอื่นทำการแทนในนามตนก็ได้ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กระทรวงกลาโหมกำหนด (ร่างมาตรา ๔ และมาตรา ๕)

๒.๕ กำหนดให้การบริหารจัดการกำลังพลของกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามกฎหมาย และตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดและการพิจารณาแต่งตั้งนายพลชั้นนายพลของสำนักงานปลัดกระทรวง และส่วนราชการในกองทัพไทยให้ดำเนินการด้วยระบบคุณธรรม โดยคณะกรรมการที่ส่วนราชการนั้นแต่งตั้งขึ้น แล้วเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพิจารณา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงกลาโหมกำหนด (ร่างมาตรา ๖)

๒.๖ กำหนดให้กระทรวงกลาโหมกำหนด ระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการและขั้นตอนปฏิบัติ เกี่ยวกับระบบการส่งกำลังบำรุงร่วมและการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับกองทัพไทย ต้องคำนึงถึงความจำเป็นยิ่งยวด ความประหยัด มาตรฐาน ชัดความสามารถในการรบ และต้องดำเนินการโดยสุจริต โปร่งใส เปิดเผย ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติเฉพาะ พิจารณาถึงการส่งกำลังบำรุง การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้มีการจ้างงานภายในประเทศ โดยเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ นั้นด้วยทุกขั้นตอน (ร่างมาตรา ๗)

๒.๗ เปลี่ยนอำนาจของสภากลางโหมในการให้ความเห็นชอบ เป็นเพียงการเสนอความเห็น (ร่างมาตรา ๘ และมาตรา ๙)

๒.๘ ยกเลิกชื่อหมวด ๕ คณะผู้บริหาร และเปลี่ยนชื่อเป็น “หมวด ๕ คณะที่ปรึกษา” (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๙ บัญญัติเปลี่ยนแปลงผู้เป็นสมาชิกสภากลางโหมและกำหนดอำนาจหน้าที่ การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง (ร่างมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒)

๒.๑๐ ยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงกลางโหมถือปฏิบัติ ตามมติของสภากลางโหม (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๑ บทเฉพาะกาลโดยกำหนดให้สมาชิกสภากลางโหมที่ดำรงตำแหน่งอยู่พ้นจากตำแหน่งทันที เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้ดำเนินการเลือกสมาชิกสภากลางโหมแล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และในระหว่างยังไม่มี การแต่งตั้งสมาชิกสภากลางโหมในวาระเริ่มแรกให้ถือว่ายังไม่มีสภากลางโหม และอำนาจหน้าที่ ของสภากลางโหมทั้งหมดยังไม่มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๔)

ร่างพระราชบัญญัติบริหารโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิด
อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง
พ.ศ.

ยื่นเข้าสภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคล
ซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.**

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจาก
เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

เหตุผล

โดยที่ได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินทางและชุมนุม
ประท้วงทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนมีการกระทำอันใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทาง
กายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่าง
รุนแรงนับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อวันที่
๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ และการยึดอำนาจรัฐ
โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน
อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อได้คำนึงว่าบรรดา
การกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง
อันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนใน
กรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ องค์การใน
กระบวนการยุติธรรมใช้และตีความการกระทำผิดแต่เพียงตามองค์ประกอบทางกฎหมาย
โดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง
ดังนั้นภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัด
ความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ได้ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจ
ทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะ
กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณี
การกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง จึงจำเป็นต้อง
ตราพระราชบัญญัตินี้

**ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิด
อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.**

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิด
อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้
กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.” เป็นต้นไป

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่การกระทำนั้นมิมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง อันเป็นความผิดตามประกาศที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมกำหนด หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้ กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ประกาศของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๓ มิให้บรรดาการกระทำดังต่อไปนี้ได้รับการนิรโทษกรรม

(๑) การกระทำของบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ตลอดจนการสลายการชุมนุม ไม่ว่าจะได้กระทำการในฐานะเป็นผู้สั่งการหรือผู้ปฏิบัติการ และไม่ว่าจะกระทำในขั้นตอนใด ๆ อันเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) การกระทำความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาท

(๓) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในความผิดนั้น

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม อันประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) บุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน

(๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒ คน โดยต้องมาจากพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน และต้องมาจากพรรคการเมืองที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคมากที่สุดซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจำนวน ๑ คน

(๕) ผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๑ คน

(๖) ตูลาการหรืออดีตตูลาการในศาลปกครองซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑ คน

(๗) พนักงานอัยการหรืออดีตพนักงานอัยการซึ่งได้รับเลือกโดยคณะกรรมการอัยการ จำนวน ๑ คน

(๘) เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เลขานุการสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้ดำเนินการเลือกกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มิใช่กฎหมายห้ามมิให้บุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือห้ามการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการดำรงตำแหน่ง มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับแก่การได้รับเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม

การพ้นจากตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือการพ้นจากตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๒) หรือการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๔) หรือการพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๕) หรือ การพ้นจากตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๖) หรือการพ้นจากตำแหน่งพนักงานอัยการในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๗) ไม่เป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมสิ้นสุดลง

ให้สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎรรับผิดชอบงานด้านธุรการของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมอบหมาย

มาตรา ๖ ในกรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมหรือกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่งให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่เป็นการกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ซึ่งได้รับเลือกจากผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๔) ในกรณีที่เป็นการกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการหรืออดีตตุลาการในศาลปกครองโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๖) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๕) ในกรณีที่เป็นการกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานอัยการหรืออดีตพนักงานอัยการโดยคณะกรรมการอัยการ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๗) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม หรือกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน

มาตรา ๗ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

(๒) วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตาม (๑) หรือ (๒) จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา และให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป ทั้งนี้ จนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมได้มีคำวินิจฉัย

ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยว่า การกระทำใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดใด ผู้กระทำไม่ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ให้ดำเนินการกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

(๓) มีอำนาจในการออกระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นใดเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในสองปีนับตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการ

กระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมเริ่มปฏิบัติหน้าที่ กรณีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จในกำหนดเวลาสองปี ก็ให้ขยายกำหนดเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกินสองคราว คราวละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๘ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมิได้วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือมิได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ของ บุคคลใดตามมาตรา ๗ (๑) และ (๒) ให้บุคคลนั้น หรือบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ซึ่งอยู่กินกับคู่กรณีที่เป็นบุคคลเพศเดียวกันโดยกำเนิดในลักษณะเดียวกันกับชายหญิงที่อยู่กินกันฉันสามีภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานในความเป็นจริงไม่ว่าชั้นใด ๆ พี่น้อง ลูกพี่ลูกน้องในความเป็นจริงนับได้เพียงภายในสามชั้น บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นบุตรบุญธรรม ญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็น ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของ พระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

มาตรา ๙ ในกรณีที่บุคคลใดซึ่งอยู่ในข่ายได้รับการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ สละสิทธิการได้รับนิรโทษกรรม ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อพนักงานสอบสวนในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวน หรือพนักงานอัยการในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ หรือศาลในกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาตัดสินของศาล ก่อนที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลจะมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐

เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ได้รับหนังสือสละสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

มาตรา ๑๐ ผู้ซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ผู้ใดยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล หรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ระวังการสอบสวนหรือการฟ้องร้อง ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาตัดสินของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา จำหน่ายคดีและให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่ไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ถ้าผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป

มาตรา ๑๑ การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

มาตรา ๑๒ การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคล ซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของ บุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย

มาตรา ๑๓ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของ กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจ หลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะ กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิ ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ให้ แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

มาตรา ๑๔ ให้ประธานรัฐสภารักษาราชการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคล ซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้ กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของ ข้อบังคับการประชุมสภา ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้ กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.

โดยที่ได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุม ประท้วงทางการเมืองของประชาชนตลอดจนมีการกระทำอื่นใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทาง กายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่าง รุนแรงนับตั้งแต่ชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ และการยึดอำนาจรัฐโดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อได้คำนึงว่าบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนในกรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้องค์การในกระบวนการยุติธรรมใช้และตีความการกระทำความผิดแต่เพียงตาม องค์ประกอบทางกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ได้ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่การกระทำนั้นไม่มีมูลเหตุที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดการกระทำที่มีได้รับการนิรโทษกรรม ของบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในความผิด (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมอันประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้ง (ร่างมาตรา ๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๒.๔ กำหนดระยะเวลาเลือกกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕ วรรคสาม)

๒.๕ กำหนดมิให้นำกฎหมายที่ห้ามบุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือห้ามการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการดำรงตำแหน่ง มาใช้บังคับแก่บุคคลที่ได้รับเลือกและปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม (ร่างมาตรา ๕ วรรคสี่)

๒.๖ กำหนดให้การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นองค์ประกอบของความเป็นกรรมการในคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ไม่เป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๕ วรรคห้า)

๒.๗ กำหนดระยะเวลาในการเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถึง (๗) กรณีพ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับ (ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

๒.๘ กำหนดให้กรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมหรือกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน (ร่างมาตรา ๖ วรรคสอง)

๒.๙ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ และอำนาจหน้าที่วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ (ร่างมาตรา ๗ วรรค หนึ่ง (๑) (๒))

๒.๑๐ กำหนดให้ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการ และให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่คดีพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป ทั้งนี้จนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมได้มีคำวินิจฉัย (วรรคหนึ่งของ (๒) ของร่างมาตรา ๗)

๒.๑๑ กำหนดกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยว่าการกระทำใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดใด ผู้กระทำไม่ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ให้ดำเนินการกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป (วรรคสองของ (๒) ของร่างมาตรา ๗)

๒.๑๒ กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการปลงศพการขยายระยะเวลาดำเนินการหากยังไม่แล้วเสร็จ โดยให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในสองปีนับตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมเริ่มปฏิบัติหน้าที่ กรณีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสองปี ก็ให้ขยายกำหนดเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกินสองคราว คราวละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง)

๒.๑๓ กำหนดสิทธิของบุคคลต่าง ๆ ที่มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรม กรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมิได้วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองซึ่งได้รับนิรโทษกรรม หรือมิได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีข้อสงสัยว่า

การกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรม ของบุคคลใดตามมาตรา ๗ (๑) และ (๒) (ร่างมาตรา ๘)

๒.๑๔ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการกรณีบุคคลซึ่งอยู่ในข่ายได้รับการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ สละสิทธิ์การได้รับนิรโทษกรรม (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๕ กำหนดให้ผู้ซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมที่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาลหรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการสอบสวนหรือการฟ้องร้อง ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา จำหน่ายคดีและให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่ไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ถ้าผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๖ กำหนดให้การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๗ กำหนดให้การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคล ซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของบุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๘ กำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๙ กำหนดสิทธิให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๒๐ กำหนดให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคือประธานรัฐสภา (ร่างมาตรา ๑๔)

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและ
การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่
ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ พ.ศ.

(รอมฎอน ปันจอร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

กำลังดำเนินการ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙
เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙
พ.ศ.

หลักการ

ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

เหตุผล

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ที่ให้ตั้งการบังคับใช้บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๕๓ โดยเฉพาะบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงให้ตั้งใช้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่อ้างถึงสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวในขณะนั้น โดยให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมาทำหน้าที่แทน อีกทั้งยังขยายบทบาทของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น ทำให้การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาและข้อขัดข้อง จำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ยุทธศาสตร์และบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ยังไม่ได้สะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมีบทบาทที่จำกัด จึงไม่เหมาะสมแก่สถานการณ์ในพื้นที่และการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวม สมควรยกเลิกคำสั่งดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ
ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙
เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

มาตรา ๔ ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ล้มเลิกไป

มาตรา ๕ ให้บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่อ้างถึงสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และประธานสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถูกดใช้บังคับโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับต่อไป

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙
เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ที่ให้ตั้งการบังคับใช้บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๕๓ โดยเฉพาะบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงให้ตั้งใช้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่อ้างถึงสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวในขณะนั้น โดยให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมาทำหน้าที่แทน อีกทั้งยังขยายบทบาทของกองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น ทำให้การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาและข้อขัดข้อง จำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่รูปแบบและบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ ยังไม่ได้สะท้อนความเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมีบทบาทที่จำกัด จึงไม่เหมาะสมแก่สถานการณ์ในพื้นที่และการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวม สมควรยกเลิกคำสั่งดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๕ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ พ.ศ. มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๕ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ สิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ ให้บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่อ้างถึงสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และประธานสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถูกงดใช้บังคับโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ มีผลใช้บังคับต่อไป (ร่างมาตรา ๕)

**ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.**
(รังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชนและขัดกับหลักนิติธรรม

เหตุผล

โดยที่คณะนายทหารกลุ่มหนึ่งในชื่อ “คณะรักษาความสงบแห่งชาติ” (คสช.) ซึ่งนำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกในเวลานั้น ได้ก่อรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และตั้งตนเป็น “รัฐธรรมาธิปไตย” ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จากนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศใช้ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติก็มิอาจในการออกคำสั่งได้อีกตามมาตรา ๔๔ นั้น

การใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติทั้งหมดนี้ได้รับรองเอาไว้ทั้งหมด กล่าวคือ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ได้ประกาศหรือสั่งไว้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เข้ารับหน้าที่นั้น ได้ถูกรับรองให้มีผลทางกฎหมาย ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ และเป็นที่สุด ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๗ และรับรองต่อเนื่องไปในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๙ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ก็ได้ถูกรับรองให้ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด ไว้ใน มาตรา ๔๔ นั้นเอง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๕ ยังกำหนดให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีอำนาจตามมาตรา ๔๔ ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เข้ารับหน้าที่ ซึ่งคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาตินี้ได้ถูกรับรองให้ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๙

ตลอดช่วงเวลาของการครองอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จำนวนมากที่มีเนื้อหาที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดหลักนิติธรรม ขัดหลักความยุติธรรม หรือขัดรัฐธรรมนูญโดยตัวมันเอง แต่ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ก็ไม่มีทาง

ที่จะขัดกฎหมายและขัดรัฐธรรมนูญได้เลย เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙๙ ได้รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายไว้ทั้งหมด แม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไปแล้วหลายฉบับ แต่ก็ยังคงหลงเหลือประกาศและคำสั่งอีกจำนวนมากที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดกับหลักนิติธรรม และปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประกาศและคำสั่งเหล่านี้ดำรงอยู่ต่อไป ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งในด้านสิทธิเสรีภาพ เศรษฐกิจ สังคม และชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และขัดกับหลักการประชาธิปไตย ในขณะที่ประเทศไทยกำลังทยอยกลับเข้าสู่ระบบปกติ โดยเริ่มต้นจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นใดที่ต้องคงประกาศและคำสั่งเหล่านี้ไว้ เพื่อให้ประเทศไทยได้เริ่มต้นกลับเข้าสู่ประชาธิปไตยและยึดมั่นในหลักนิติธรรมอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามที่ระบุในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในวันที่พระราชบัญญัตินับนี้มีผลใช้บังคับ ให้จำหน่ายคดีในความผิดตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด และให้ถือว่าจำเลยที่เคยต้องคำพิพากษาตามประกาศและคำสั่งที่ถูกยกเลิกไม่มีความผิด

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

**บัญชีท้ายพระราชบัญญัติ ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.**

๑. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗/๒๕๕๗ เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๒. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (เฉพาะ) ที่ ๒๕/๒๕๕๗ เรื่อง ให้มารายงานตัว หรือแจ้งเหตุขัดข้อง ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๓. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖/๒๕๕๗ เรื่อง การดูแลและสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๔. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๕. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๖. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๙/๒๕๕๗ เรื่อง ความผิดสำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
๗. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
๘. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และประชาชนโดยส่วนรวม ลงวันที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
๙. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕/๒๕๕๘ เรื่อง แก้ไขคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
๑๐. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๕๘ เรื่อง การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘
๑๑. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
๑๒. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
๑๓. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๙/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
๑๔. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๕๙ เรื่อง การป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑๕. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๔/๒๕๕๙ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑๖. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการให้อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑๗. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร และประโยชน์สาธารณะของประเทศ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ.

สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ตลอดระยะเวลาของการปกครองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติหลายฉบับที่มีเนื้อหากระทบต่อสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม หลักความยุติธรรม และหลักการของรัฐธรรมนูญ อันส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งในด้านสิทธิเสรีภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งแม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไปแล้วหลายฉบับ แต่ก็ยังคงหลงเหลือประกาศและคำสั่งอีกจำนวนมากที่มีเนื้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดกับหลักนิติธรรม และปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประกาศและคำสั่งเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ต่อไป ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งในด้าน สิทธิเสรีภาพ เศรษฐกิจ สังคม และชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ประกาศและคำสั่งเหล่านี้ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ขัดกับหลักการประชาธิปไตย ทั้งยังตราขึ้นและถูกประกาศใช้โดยปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยได้เริ่มต้นกลับเข้าสู่ประชาธิปไตยและยึดมั่นในหลักนิติธรรมอย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามที่ระบุในบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓) จำนวน ๑๗ ฉบับ ได้แก่

(๑) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗/๒๕๕๗ เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (เฉพาะ) ที่ ๒๕/๒๕๕๗ เรื่อง ให้มารายงานตัว หรือแจ้งเหตุขัดข้อง ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๖/๒๕๕๗ เรื่อง การดู และสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๔) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้นำบุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๕) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๖) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๙/๒๕๕๗ เรื่อง ความผิด สำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๗) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

(๘) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และประชาชนโดยส่วนรวม ลงวันที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

(๙) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕/๒๕๕๘ เรื่อง แก้ไข คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

(๑๐) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๕๘ เรื่อง การจัดทำที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

(๑๑) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๑๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๑๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๙/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๑๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๓/๒๕๕๙ เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลาย ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๑๕) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๔/๒๕๕๙ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

(๑๖) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการให้อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๑๗) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒.๒ ให้จำหน่ายคดีในความผิดตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติในบัญชีแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด และให้ถือว่าจำเลยที่เคยต้องคำพิพากษาตามประกาศและคำสั่งที่ถูกลบเลิกไม่มีความผิด (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

ร่างพระราชบัญญัติ
ยกเลิกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ.
(รอมฎอน บินจอร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ.

หลักการ

ยกเลิกกฎหมายการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมให้อำนาจข้าราชการทหารมีอำนาจมากในการดำเนินงานเรื่องความมั่นคงภายในประเทศผ่านกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ที่มีลักษณะความสลับซับซ้อนภายในองค์กร และยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทับซ้อนกับหน่วยงานอื่น ทำให้สิ้นเปลืองกำลังคน เงินงบประมาณของประเทศ ไม่เหมาะสมให้มีหน่วยงานนี้ในบริบทสังคมปัจจุบันอีกต่อไป เห็นสมควรยุบเลิกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ยกเลิกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการพลเรือนที่
ประจำกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พนักงานราชการ พนักงาน ลูกจ้าง
และอัตรากำลังของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วย
การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรไปเป็นของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้อำนาจข้าราชการทหารมีอำนาจมากในการดำเนินงานเรื่องความมั่นคง
ภายในประเทศผ่านกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ที่มี
ลักษณะความลับซับซ้อนภายในองค์กร และยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทับซ้อนกับหน่วยงาน
อื่น ทำให้สิ้นเปลืองกำลังคน เงินงบประมาณของประเทศ ไม่เหมาะสมให้มีหน่วยงานนี้ในบริบท
สังคมปัจจุบันอีกต่อไป เห็นสมควรยุบเลิกกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
(กอ.รมน.) จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ ยกเลิกพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๕๑ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไข
เพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการพลเรือนที่
ประจำกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พนักงานราชการ พนักงาน
ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มาเป็นของ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

ร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เพื่อยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารใน
ยามปกติที่ไม่มีภัยสงคราม และยกระดับคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของทหาร
กองประจำการ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีระบบเกณฑ์ทหารที่บังคับชายไทยบางส่วนเข้ารับ
ราชการทหารในห้วงเวลาที่ไม่มีภัยสงครามซึ่งนำไปสู่การลดรอนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตและ
ประกอบอาชีพในระดับปัจเจกบุคคล และการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในวัยทำงานออกจาก
ระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ การยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารเพื่อให้กองทัพประกอบด้วย
เพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับราชการทหารจะทำให้กองทัพดำเนินการภารกิจรักษาความ
มั่นคงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากทำควบคู่กับการลดยอดกำลังพลที่ไม่จำเป็นและ
การยกระดับคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของทหารกองประจำการ ซึ่งจะนำไปสู่
ยอดจำนวนผู้สมัครใจที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
รับราชการทหาร
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยรับราชการทหาร
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้ประเทศมีกำลังพลเพียงพอในการรักษาความมั่นคงในภาวะสงครามหรือที่มีเหตุ
ปรากฏว่าประเทศจะเผชิญสงครามในระยะเวลานี้ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้อง
กับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗
- (๒) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๘
- (๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗
- (๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๕
- (๕) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
- (๖) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

- (๑) วิธีนับอายุ ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามียุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว
- (๒) “ทหารกองเกิน” หมายความว่า ชายไทยที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์
- (๓) “ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด
- (๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการศึกษาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๑๔ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๑๓
- (๖) “พันราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับความราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้
- (๗) “พันราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

มาตรา ๕ ให้ถือเอาที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบุคคลเป็นภูมิลำเนาทหาร

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ประกาศกระทรวงภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ หรือออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑ การลงบัญชีทหารกองเกิน

มาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีใน พุทธศักราชใด จะถูกบรรจุลงบัญชีทหารกองเกิน ผู้ที่ถูกบรรจุลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ของปีที่ถัดไป หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการบรรจุบุคคล ลงบัญชีทหารกองเกิน ให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๒ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ

มาตรา ๘ บุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายมีสิทธิสมัครเข้ารับราชการทหาร กองประจำการ

มาตรา ๙ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำด้วยวิธีรับสมัครและ คัดเลือกจากบุคคลที่ประสงค์จะรับราชการทหารด้วยตนเองเท่านั้น หลักเกณฑ์วิธีการสมัคร การคัดเลือก และการบรรจุทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละห้าปี และต้องคำนึงการเข้าถึงโอกาสในความ ก้าวหน้าทางอาชีพเพื่อเป็นข้าราชการทหารชั้นประทวนและข้าราชการชั้นสัญญาบัตรตามลำดับ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ามิเหตุปรากฏที่ทำให้ประเทศอาจเผชิญ สงครามในระยะเวลาอันใกล้ ให้คณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาเรียกและตรวจเลือกคนเข้า กองประจำการ เพื่อให้ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหารกองประจำการ หลักเกณฑ์วิธีการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็นทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละหนึ่งปี

มาตรา ๑๑ ให้ทหารกองประจำการ เข้ารับการฝึกวิชาทหารเพื่อปฏิบัติราชการ หรือ เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในยามสงคราม หลักสูตรที่ใช้ฝึกต้องรวมถึงความรู้ด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ประเพณี ทางทหารแบบสากล และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทหาร

วิธีการฝึกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้อง
รับประกันความปลอดภัย สวัสดิภาพ สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทหาร
กองประจำการทุกคน

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นใดนำทหารกองประจำการทำงาน
ในลักษณะที่เป็นงานรับใช้ส่วนตัว หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ
หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในกรณีที่มีการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว ถ้าผู้กระทำผิด
เป็นข้าราชการ ให้ถือว่ากระทำผิดวินัยร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการ

มาตรา ๑๓ วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันที่ได้รับบรรจุ
กองประจำการโดยเมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้วและไม่รับราชการทหารต่อ
ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

อายุไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๑

อายุสามสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒

อายุสี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓

อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

หมวด ๓

การปลด

มาตรา ๑๔ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุน
ประเภทที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุสามสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒

อายุสี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓

อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็น พ้นราชการทหารประเภทที่ ๒

มาตรา ๑๕ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เมื่อมี
กำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ตี หรือทหารกองประจำการผู้ใด
ซึ่งกระทรวงกลาโหม เห็นว่าจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ตี
จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

มาตรา ๑๖ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนด
ปลดพ้นราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพ้นราชการทหาร
ประเภทที่ ๒

มาตรา ๑๗ หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการ
ปลดทหารกองประจำการ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๘ บุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๑๙ บุคคลใดหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๐ บุคคลใดกระทำการทุจริต เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๑ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๒ บุคคลใดใช้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ นั้นจนเป็นผลสำเร็จ หรือยุบยงส่งเสริมจนเกิดความผิดตามมาตรา ๑๐ นี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๓ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้

(๑) ทหารกองเกินตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้บรรจุกเป็นทหารกองเกินตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) หมายถึงคนเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ซึ่งได้ออกไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอันสิ้นผลไป

(๓) ทหารกองประจำการที่รับราชการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้รับราชการต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดปลดประจำการก่อนการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้

(๔) ทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ หรือชั้นที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้อยู่ในกองหนุนชั้นนั้น ๆ ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ผู้ที่ถูกปลดพ้นราชการทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้เป็นอันพ้นตลอดไป

มาตรา ๒๔ ผู้ใดมีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยมีความผิด

มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้กระทรวงกลาโหมทำการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามมาตรา ๑๐ จนกว่าจะออกกระเบียบ ประกาศ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนแล้วเสร็จ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีระบบเกณฑ์ทหารที่บังคับชายไทยบางส่วนเข้ารับราชการทหารในห้วงเวลาที่ไม่มีภัยสงครามซึ่งนำไปสู่การลดรอนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในระดับปัจเจกบุคคล และการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในวัยทำงานออกจากระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ การยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารเพื่อให้กองทัพประกอบด้วยเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับราชการทหารจะทำให้กองทัพดำเนินการภารกิจการรักษาความมั่นคงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากทำควบคู่กับการลดยอดกำลังพลที่ไม่จำเป็นและการยกระดับคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของทหารกองประจำการ ซึ่งจะนำไปสู่อัตราจำนวนผู้สมัครใจที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดชื่อเรียกของพระราชบัญญัติว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.” (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติให้นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ ให้ยกเลิก พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รวมถึงพระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และประกาศของคณะปฏิวัติทุกฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องกับการรับราชการทหาร (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้ถือเอาที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบุคคลเป็นภูมิลำเนาทหาร (ร่างมาตรา ๕)

๒.๖ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๗ กำหนดให้ชายไทยตามกฎหมายอุกบรจลงบัญชีทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปี ตามรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๗)

๒.๘ เปิดให้บุคคลทุกเพศสามารถสมัครเป็นทหารกองประจำการได้ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๙ ยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารในยามปกติและกำหนดให้ใช้วิธีการคัดเลือกทหารกองประจำการจากบุคคลที่สนใจสมัครรับราชการทหารด้วยตนเองเท่านั้น โดยกำหนดให้ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละห้าปี และต้องคำนึงถึงโอกาสในความก้าวหน้าทางอาชีพ (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๐ เปิดให้คณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาจะเรียกและตรวจเลือกบุคคลเข้ากองประจำการ ในกรณีที่มีเหตุปรากฏที่ทำให้ประเทศอาจเผชิญสงครามในอนาคตอันใกล้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๑ กำหนดให้หลักสูตรฝึกวิชาทหารส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ประเพณีทางทหาร และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทหาร วิธีการฝึกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๑) และกำหนดห้ามนำทหารกองประจำการไปทำงานรับใช้ส่วนตัวหรือกระทำการใดที่ละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๒ กำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนธุรการต่าง ๆ เช่น การขึ้นบัญชีทหารกองเกิน (ร่างมาตรา ๗) การรับสมัครบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๙) การรับราชการทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๑๓) การปลดทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๑๔-๑๗) โดยกำหนดให้มีกฎกระทรวงเพื่อระบุนายละเอียด เพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

๒.๑๓ กำหนดฐานความผิดและอัตราโทษที่เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๑๘-๒๒)

๒.๑๔ กำหนดขึ้นรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาสู่พระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๕ กำหนดให้ผู้ใดที่มีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถือว่าไม่เคยมีความผิด (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๑๖ กำหนดห้ามมิให้กระทรวงกลาโหมทำการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามมาตรา ๑๐ จนกว่าจะออกกระเบียบ ประกาศ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนแล้วเสร็จ (ร่างมาตรา ๒๕)

ร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เพื่อยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารใน
ยามปกติที่ไม่มีภัยสงคราม และยกระดับคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของทหาร
กองประจำการ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีระบบเกณฑ์ทหารที่บังคับชายไทยบางส่วนเข้ารับ
ราชการทหารในห้วงเวลาที่ไม่มีภัยสงครามซึ่งนำไปสู่การลดรอนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตและ
ประกอบอาชีพในระดับปัจเจกบุคคล และการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในวัยทำงานออกจาก
ระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ การยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารเพื่อให้กองทัพประกอบด้วย
เพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับราชการทหารจะทำให้กองทัพดำเนินการภารกิจรักษาความ
มั่นคงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากทำควบคู่กับการลดยอดกำลังพลที่ไม่จำเป็นและ
การยกระดับคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการในด้านของรายได้ สวัสดิการ ความก้าวหน้า
ทางอาชีพ ความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่ยอด
จำนวนผู้สมัครใจที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
รับราชการทหาร
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยรับราชการทหาร
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้ประเทศมีกำลังพลเพียงพอในการรักษาความมั่นคงในภาวะสงครามหรือที่มีเหตุ
ปรากฏว่าประเทศจะเผชิญสงครามในระยะเวลาอันใกล้ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้อง
กับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗
- (๒) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๘
- (๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗
- (๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๕
- (๕) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
- (๖) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) วิธีนับอายุ ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามียุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว

(๒) “ทหารกองเกิน” หมายความว่า ชายไทยที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์

(๓) “ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการศึกษาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๑๔ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๑๕

(๖) “พันราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) “พันราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

มาตรา ๕ ให้ถือเอาที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบุคคลเป็นภูมิลำเนาทหาร

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ประกาศกระทรวงภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ หรือออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๑ การลงบัญชีทหารกองเกิน

มาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีใน พุทธศักราชใด จะถูกบรรจุลงบัญชีทหารกองเกิน ผู้ที่ถูกบรรจุลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ของปีที่ถัดไป หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการบรรจุบุคคลลงบัญชีทหารกองเกิน ให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๒ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ

มาตรา ๘ บุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายมีสิทธิสมัครเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

มาตรา ๙ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำด้วยวิธีรับสมัครและคัดเลือกจากบุคคลที่ประสงค์จะรับราชการทหารด้วยตนเองเท่านั้น หลักเกณฑ์วิธีการสมัคร การคัดเลือก และการบรรจุทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละห้าปี และต้องคำนึงการเข้าถึงโอกาสในความก้าวหน้าทางอาชีพเพื่อเป็นข้าราชการทหารชั้นประทวนและข้าราชการชั้นสัญญาบัตรตามลำดับ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเหตุปรากฏที่ทำให้ประเทศอาจเผชิญสงครามในระยะเวลาอันใกล้ ให้คณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ เพื่อให้ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหารกองประจำการ

หลักเกณฑ์วิธีการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็นทหารกองประจำการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละหนึ่งปี

มาตรา ๑๑ ให้ทหารกองประจำการ ได้รับเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับค่าครองชีพ ภาระงาน ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ และเป้าหมายจำนวนกำลังพลที่จำเป็นต่อภารกิจรักษาความมั่นคงของประเทศ

มาตรา ๑๒ ให้ทหารกองประจำการ เข้ารับการฝึกวิชาทหารเพื่อปฏิบัติราชการ หรือเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในยามสงคราม

หลักสูตรที่ใช้ฝึกต้องรวมถึงความรู้ด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ประเพณีทางทหารแบบสากล และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทหาร

วิธีการฝึกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องรับประกันความปลอดภัย สวัสดิภาพ สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทหารกองประจำการทุกคน

มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นได้นำทหารกองประจำการทำงานในลักษณะที่เป็นงานรับใช้ส่วนตัว หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในกรณีที่มีการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว ถ้าผู้กระทำผิดเป็นข้าราชการ ให้ถือว่ากระทำความผิดวินัยร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการ

มาตรา ๑๔ วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันที่ได้รับบรรจุกองประจำการโดยเมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้วและไม่รับราชการทหารต่อ ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

อายุไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๑

อายุสามสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒

อายุสี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓

อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

หมวด ๓

การปลด

มาตรา ๑๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุสามสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒

อายุสี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓

อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็น พ้นราชการทหารประเภทที่ ๒

มาตรา ๑๖ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง เมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องพ้นโทษหรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก็ตี หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหม เห็นว่าจะกระทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ ก็ตี จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

มาตรา ๑๗ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนดปลดพ้นราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒

มาตรา ๑๘ หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดในการดำเนินการปลดทหารกองประจำการ ให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔ **บทกำหนดโทษ**

มาตรา ๑๙ บุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๐ บุคคลใดหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๑ บุคคลใดกระทำการทุจริต เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๒ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๒๓ บุคคลใดใช้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามมาตรา ๑๐ นี้จนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงส่งเสริมจนเกิดความผิดตามมาตรา ๑๐ นี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๔ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้
(๑) ทหารกองเกินตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้บรรจุเป็นทหารกองเกินตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) หมายเรียกคนเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ซึ่งได้ออกไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอันสิ้นผลไป

(๓) ทหารกองประจำการที่รับราชการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้รับราชการต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดปลดประจำการก่อนการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้

(๔) ทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ หรือชั้นที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้อยู่ในกองหนุนชั้นนั้น ๆ ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ผู้ที่ถูกปลดพ้นราชการทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้เป็นอันพ้นตลอดไป

มาตรา ๒๕ ผู้ใดมีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยมีความผิด

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้กระทรวงกลาโหมทำการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ ตามมาตรา ๑๐ จนกว่าจะออกกระเบียบ ประกาศ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนแล้วเสร็จ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหารต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีระบบเกณฑ์ทหารที่บังคับชายไทยบางส่วนเข้ารับราชการทหารในห้วงเวลาที่ไม่มีภัยสงคราม ซึ่งนำไปสู่การลิดรอนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในระดับปัจเจกบุคคล และการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในวัยทำงานออกจากระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ การยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารเพื่อให้กองทัพประกอบด้วยเพียงบุคคลที่สมัครใจเข้ารับราชการทหารจะทำให้กองทัพดำเนินการภารกิจการรักษาความมั่นคงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากทำควบคู่กับการลดยอดกำลังพลที่ไม่จำเป็นและการยกระดับคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการในด้านของรายได้ สวัสดิการ ความก้าวหน้าทางอาชีพ ความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่ยอดจำนวนผู้สมัครใจที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดชื่อเรียกของพระราชบัญญัตินี้ว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.” (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติให้นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ ให้ยกเลิก พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รวมถึงพระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และประกาศของคณะปฏิวัติทุกฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องกับการรับราชการทหาร (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้ถือเอาที่อยู่ตามทะเบียนบ้านของบุคคลเป็นภูมิลำเนาทหาร (ร่างมาตรา ๕)

๒.๖ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๗ กำหนดให้ชายไทยตามกฎหมายถูกบรรจุลงบัญชีทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปี ตามรายละเอียดที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๗)

๒.๘ เปิดให้บุคคลทุกเพศสามารถสมัครเป็นทหารกองประจำการได้ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๙ ยกเลิกการบังคับเกณฑ์ทหารในยามปกติและกำหนดให้ใช้วิธีการคัดเลือกทหารกองประจำการจากบุคคลที่สนใจสมัครรับราชการทหารด้วยตนเองเท่านั้น โดยกำหนดให้ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินคราวละห้าปี และต่อคำร้องถึงโอกาสในความก้าวหน้าทางอาชีพ (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๐ เปิดให้คณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาจะเรียกและตรวจเลือกบุคคลเข้ากองประจำการ ในกรณีที่มีเหตุปรากฏที่ทำให้ประเทศอาจเผชิญสงครามในอนาคตอันใกล้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๑ ยกระดับคุณภาพชีวิตของพลทหาร โดยการสนับสนุนการทบทวนรายได้ สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ร่างมาตรา ๑๑) กำหนดให้หลักสูตรฝึกวิชาทหารส่งเสริมความรู้ด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ประเพณีทางทหาร และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทหาร วิธีการฝึกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๒) และกำหนดห้ามนำทหารกองประจำการไปทำงานรับใช้ส่วนตัวหรือกระทำการใดที่ละเมิดต่อร่างกายหรือจิตใจ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๒ กำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนธุรการต่างๆ เช่น การขึ้นบัญชีทหารกองเกิน (ร่างมาตรา ๗) การรับสมัครบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๙) การรับราชการทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๑๔) การปลดทหารกองประจำการ (ร่างมาตรา ๑๕-๑๘) โดยกำหนดให้มีกฎกระทรวงเพื่อระบุรายละเอียด เพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

๒.๑๓ กำหนดฐานความผิดและอัตราโทษที่เกี่ยวข้องกับการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๑๙-๒๓)

๒.๑๔ กำหนดขั้นรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาสู่พระราชบัญญัติรับราชการทหารฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๑๕ กำหนดให้ผู้ใดที่มีความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถือว่าไม่เคยมีความผิด (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๑๖ กำหนดห้ามมิให้กระทรวงกลาโหมทำการเรียกและตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการตามมาตรา ๑๐ จนกว่าจะออกระเบียบ ประกาศ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนแล้วเสร็จ (ร่างมาตรา ๒๖)

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

ยื่นเข้าสภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)**

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เพื่อให้กติกาประชามติเป็น
ธรรมกับทุกฝ่าย

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีบางส่วน
ที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เช่น การกำหนดกติกาให้เป็นธรรมมากขึ้น การอำนวยความสะดวก
สะดวกให้ประชาชนมากขึ้นในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติและในการเข้าชื่อเสนอประชามติ
รวมถึงอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้นในการจัดการออกเสียงประชามติ
เป็นต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

**พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)**

พ.ศ.

โดยที่สมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออก
เสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔

“มาตรา ๙/๑ การกำหนดวันออกเสียงประชามติตามมาตรา ๙ ต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวัน
และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภาหรือวันที่คณะรัฐมนตรีมี
มติแล้วแต่กรณี

ในการจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๙ หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่าควรจัดให้มีการ
ออกเสียงในวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันออกเสียงที่แตกต่างจาก
เกณฑ์ตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องไม่เร็วกว่าหกสิบวัน และไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีมีมติ แล้วแต่กรณี

ในการจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๙ (๒) (๓) (๔) และ (๕) หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็นในทางงบประมาณหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดวันออกเสียงที่แตกต่างจากเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งได้”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๙/๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔

“มาตรา ๙/๒ หากมีการออกเสียงในวันเดียวกับวันเลือกตั้งอื่น ให้การกำหนดผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการ เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๙ (๑) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙/๑”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ (๕) อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด เกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ ไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน ส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการถูกจำกัดสิทธิของผู้มีสิทธิเข้าชื่อ ให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๔

การเชิญชวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อให้ร่วมเข้าชื่อ และการร่วมเข้าชื่อตามมาตรา ๙ (๕) จะต้องกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๑๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการที่จะให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๙ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙/๑ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงทางใดทางหนึ่งในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ การออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงตามวรรคหนึ่ง ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงและต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ออกเสียงทางใดทางหนึ่งกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงนั้น”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ การออกเสียง จะใช้เขตประเทศ เขตจังหวัด เขตอำเภอ เขตเทศบาล เขตตำบล เขตหมู่บ้าน หรือเขตอื่น เป็นเขตออกเสียงก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ การกำหนดหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่พื้นที่ใดมีการเลือกตั้งอื่นในวันเดียวกันกับการออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้งของการเลือกตั้งนั้น เป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ในพื้นที่ดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๙ ในการออกเสียงแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย แต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีหน้าที่ และอำนาจในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากในปัจจุบัน พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีบางส่วน ที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เช่น การกำหนดกติกาให้เป็นธรรมมากขึ้น การอำนวยความสะดวกให้ประชาชนมากขึ้น ในการใช้สิทธิออกเสียงประชามติและการเข้าชื่อเสนอประชามติ และการอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานมากขึ้นในการจัดการออกเสียงประชามติ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดเกณฑ์การกำหนดวันออกเสียงประชามติและเพิ่มความยืดหยุ่นในการกำหนดวันออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับวันเลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ๆ ได้

(ร่างมาตรา ๓)

(๒) กำหนดผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการ ในกรณีที่มีการออกเสียงประชามติในวันเดียวกับวันเลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ๆ (ร่างมาตรา ๔)

(๓) กำหนดวันออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม (ร่างมาตรา ๕ และ ๖)

(๔) กำหนดให้การเชิญชวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อให้ร่วมเข้าชื่อและการร่วมเข้าชื่อเพื่อเสนอให้มีการออกเสียงประชามติสามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ (ร่างมาตรา ๖)

(๕) แก้ไขเงื่อนไขการออกเสียงที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ (ร่างมาตรา ๗)

(๖) แก้ไขลักษณะการจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติม (ร่างมาตรา ๘)

(๗) เพิ่มความยืดหยุ่นในการกำหนดเขตออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๙)

(๘) กำหนดให้หน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงประชามติสอดคล้องกับหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งของการเลือกตั้งอื่น ในกรณีที่พื้นที่ได้มีการเลือกตั้งอื่นในวันเดียวกันกับการออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๑๐)

(๙) กำหนดผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเขตออกเสียงประชามติ (ร่างมาตรา ๑๑)

(๑๐) กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

ร่างพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(วิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ
เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

เหตุผล

โดยที่การดำเนินนโยบายของรัฐบาลทั้งในอดีตและปัจจุบัน มักมีการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐดำเนินกิจกรรม มาตรการ และโครงการตามนโยบายของรัฐบาลโดยให้หน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไปก่อน โดยรัฐบาลตกลงรับภาระชดเชยค่าใช้จ่ายนั้น ในภายหลัง ซึ่งปรากฏว่ารัฐบาลมักไม่ชดเชยค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ครบถ้วนตามที่ได้ตกลงไว้กับหน่วยงาน ของรัฐ รวมไปถึงในหลายหน่วยงานของรัฐ มีการทำความตกลงกับกระทรวงการคลังและอกระเบียบ เพื่อเก็บรักษาเงินรายได้ส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินนอกงบประมาณโดยไม่นำส่งกระทรวงการคลัง เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นบ่อยครั้งจึงอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงทางการคลังอันจะทำให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อรัฐในระยะยาว รวมถึงกระทบต่อการประเมินความคุ้มค่าและความโปร่งใสในการใช้จ่าย งบประมาณ เพื่อความมั่นคงมีเสถียรภาพทางการเงิน การคลังของประเทศ และความเป็นอิสระของ ผู้ประกอบการในการดำเนินการกิจการ จึงจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องกับความเสี่ยงทางการคลังต่อสาธารณะ เพื่อให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ วินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ภาวะที่รัฐต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องมียอดคงค้างทั้งหมดรวมกันไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้รายงานยอดคงค้างดังกล่าวต่อสาธารณะ ผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เงินนอกงบประมาณของหน่วยงานของรัฐให้นำมาฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๖ ให้กระทรวงการคลังจัดทำรายงานสถานะหนี้สาธารณะ หนี้ภาครัฐ และความเสียหายทางการคลัง ในวันสิ้นปีงบประมาณเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการเพื่อทราบภายใน ทหสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เปิดเผยรายงานดังกล่าวต่อสาธารณะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงการคลัง

การจัดทำรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๖ ความตกลงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับกระทรวงการคลังที่เกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเพื่อให้เงินนอกงบประมาณไม่ต้องฝากไว้ที่กระทรวงการคลังให้ความตกลงนั้น สิ้นผลไป และให้นำเงินนอกงบประมาณนั้นฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติ วินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่าง พระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลทั้งในอดีตและปัจจุบัน มักมีการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐดำเนินกิจกรรม มาตรการ และโครงการตามนโยบายของรัฐบาลโดยให้หน่วยงานของรัฐ นั้นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไปก่อน โดยรัฐบาลตกลงรับ

ภาระชดเชยค่าใช้จ่ายนั้นในภายหลัง ซึ่งปรากฏว่ารัฐบาลมักไม่ชดเชยค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ครบถ้วนตามที่ได้ตกลงไว้กับหน่วยงานของ รัฐ รวมไปถึงในหลายหน่วยงานของรัฐ มีการทำความตกลงกับกระทรวงการคลังและออกระเบียบเพื่อเก็บ รักษาเงินรายได้ส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินนอกงบประมาณโดยไม่นำส่งกระทรวงการคลัง เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ขึ้นบ่อยครั้งจึงอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงทางการคลังอันจะทำให้เกิดผลเสียอย่างร้ายแรงต่อรัฐในระยะยาว รวมถึงกระทบต่อการประเมินความคุ้มค่าและความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อความมั่นคงมีเสถียรภาพทางการเงิน การคลังของประเทศ และความเป็นอิสระของผู้ประกอบการในการดำเนินการ กิจการ จึงจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องกับความเสี่ยงทางการคลังต่อสาธารณะ เพื่อให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้มีการรายงานยอดคงค้างของภาระการชดเชยค่าใช้จ่ายของรัฐบาลตามมาตรา ๒๘ ต่อสาธารณะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ แก้ไขให้การยกเว้นไม่นำเงินนอกงบประมาณฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง กระทำได้เฉพาะกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมให้มีการเปิดเผยรายงานสถานะหนี้สาธารณะ หนี้ภาครัฐ และความเสี่ยงทางการคลังต่อสาธารณะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของกระทรวงการคลัง เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานดังกล่าวแล้ว (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดให้นำเงินนอกงบประมาณที่ไม่ได้ฝากไว้ที่กระทรวงการคลังด้วยเหตุแห่งการทำความตกลงกับกระทรวงการคลังก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผล ใช้บังคับ มาฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๖)

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์
และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ.

กำลังดำเนินการ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เหตุผล

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่างๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

ร่างพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อร่วมกัน ทั้งนี้ให้หมายรวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองด้วย
“ชนเผ่าพื้นเมือง” หมายความว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาก่อนที่จะถูกยึดครองหรือถูกบังคับให้อพยพโยกย้าย โดยกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคม หรือโดยนโยบาย กฎหมายของรัฐ

“การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” หมายความว่า การจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเลือก โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสายหรือชาติกำเนิดหรือเผ่าพันธุ์กำเนิด ซึ่งมีเจตนาหรือมีผลให้เกิดการระงับหรือกีดกันการเคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และในด้านอื่นๆ ของการดำรงชีวิตในสังคม รวมทั้งการระงับหรือกีดกันการใช้สิทธิเหล่านั้นอย่างเสมอภาคของบุคคล

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการวางระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ประกาศตามกฎหมายนี้

“คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ

“สภา” หมายความว่า สภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ
“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ
“คณะกรรมการสภา” หมายความว่า คณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์และ
ชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ
“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่ม
ชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎ
กระทรวง ระเบียบและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับ
ราชการของกระทรวงนั้น

หมวดที่ ๑ การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๖ การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ต้องสอดคล้อง
กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธะกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน
โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ
ได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

มาตรา ๗ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือก
ปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ
มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะ
ที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์
จะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำ
หรืองดเว้นกระทำการ ที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือ
เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้กลุ่มชาติพันธุ์
ต้องเสียสิทธิที่ควรได้รับเพราะเหตุแห่งการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย

มาตรการที่รัฐกำหนดเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้น
เมืองสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมเช่นเดียวกับบุคคลอื่น
หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ย่อมไม่
ถือเป็นการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าว จะต้องไม่ก่อให้เกิดการอ้างไว้
ซึ่งสิทธิที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ต่างๆ และจะต้องสิ้นสภาพไปหลังจาก
ที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๘ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศ ประเภทใด อันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติ ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๙ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิใช้ อนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริม ภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของกลุ่ม ชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งมีสิทธิที่จะ ได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้

มาตรา ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้ เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้

มาตรา ๑๑ บุคคลหรือชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิที่จะเข้าร่วม ในการตัดสินใจโครงการหรือกิจการใดๆ ของรัฐหรือเอกชน การออกกฎหมาย กฎหรือระเบียบ หรือเรื่องอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ โดยทางตรงหรือผ่านผู้แทนที่ได้รับการ คัดเลือกจากบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว

มาตรา ๑๒ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับการความเสียหายตามความใน หมวดนี้ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ ให้มีคำสั่งให้ยุติ เพิกถอน หรือห้ามมิให้กระทำการนั้น คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การร้องขอตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องในอันที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล ที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ นั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิง ลงโทษด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการร้องขอ การรวบรวมพยานหลักฐาน การไกล่เกลี่ย และการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งคณะกรรมการ อาจจัดให้มีคณะอนุกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ทั้งนี้ องค์กรประกอบ คุณสมบัติและลักษณะ ต้องห้าม การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และคำตอบแทนของ คณะอนุกรรมการหรือผู้ไกล่เกลี่ยให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวดที่ ๒ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้าน
กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการ
สรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง
บุคคลที่ได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรรมการ

(๖) ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรม
จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์มีวาระการดำรง
ตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
หรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่ม
ชาติพันธุ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งในวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะ
ครบวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๔ กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์
พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็น
กรรมการแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่
ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์
แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๗ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุม
หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธาน
ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็น
ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ
ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็น
เสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง
กลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(๒) เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ
ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๓) เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบาย
กฎหมาย โครงการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๒๐

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ตามมาตรา ๒๐

คณะอนุกรรมการ คณะทำงานสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องขอตามมาตรา ๒๐ หรือคณะ
ทำงานอื่นเพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๖) แต่งตั้งคณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยหลักเกณฑ์และ
วิธีการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(๘) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมและ
คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด รวมทั้งให้คำแนะนำและเสนอนแนะในการส่งเสริมและคุ้มครอง
กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๙) มีคำสั่งให้เพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้มีการกระทำการใดๆ ตามคำร้องขอ
ตามมาตรา ๑๒

(๑๐) มีหนังสือเรียกบุคคลใดหรือผู้แทนหน่วยงานรัฐ มาให้ข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความเห็น หรือเรียกให้ส่งเอกสารใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๑๑) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ประกอบด้วย

(๑) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมายจาก นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เกษตรจังหวัด เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนห้าคน ซึ่งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

(๖) วัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตาม (๕) เลือกกันเองหนึ่งคนเป็นเลขานุการร่วม

มาตรา ๒๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับในการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทน ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๒๐ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑ (๓) และมาตรา ๒๒ ให้เป็นอำนาจของนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด โดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงาน แก่หน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรืออาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) สืบค้นและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด

(๔) มีหนังสือเรียกบุคคลใดหรือผู้แทนหน่วยงานรัฐ มาให้ข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความเห็น หรือเรียกให้ส่งเอกสารใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจหรือตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

(๖) ให้ความเห็นชอบ คำขอจัดตั้งเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๒๖

(๗) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๒๔ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการ

สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ การประชุมและการดำเนินงานอื่นๆ ของคณะกรรมการ คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานชุดต่างๆ ที่แต่งตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้

(๒) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศที่ ประเทศไทยเป็นภาคี ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และดำเนินการเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรด้านสื่อสารมวลชน ในการดำเนินงานการเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยน ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการวิจัย สืบค้น ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และภาษา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กรชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๖) รับคำร้อง สอบสวนข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน จัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการให้คำสั่งตามมาตรา ๑๒

(๗) ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และจัดทำรายงานพร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการ หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการ และคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๒๖ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่สืบฐานเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่ม ชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจประกาศ เขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นในพื้นที่ชุมชนหนึ่งๆ หรือหลาย ชุมชนรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการบริหารจัดการ และความเห็นชอบของ ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยออกเป็นประกาศกระทรวง

มาตรา ๒๗ ให้ชุมชนยื่นคำขอเขตประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง พร้อมด้วยระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครอง วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อสำนักงาน

แผนแม่บทตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชน ในพื้นที่ การจัดการที่ดินอยู่อาศัยและทำกิน การจัดการพื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ การจัดการพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาและ สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการป้องกันและบรรเทาความเสียหาย มาตรการบังคับ ใช้ระเบียบการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้ง มาตรการลงโทษสำหรับผู้กระทำละเมิดต่อธรรมนูญดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ ระเบียบที่เสนอต่อคณะกรรมการ

การยื่นคำขอ การตรวจสอบและพิจารณาคำขอ การออกประกาศ การติดตามประเมินผล และการยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้เป็นไป ตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๘ เมื่อคณะกรรมการได้กำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๒๖ แล้ว ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนั้น และไม่สามารถจำหน่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม การใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล และยั่งยืน ไม่ทำลายความสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรง

หากประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกระทำการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนั้น หรือบุคคลภายนอกชุมชนเข้าไปกระทำการใด ๆ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น ๆ บุคคลดังกล่าวจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ โดยถือว่าบุคคลดังกล่าวมีความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมายนั้น ๆ

มาตรา ๒๙ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งใดแล้ว ให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด หรือคณะกรรมการในกรณีจังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งนั้น

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ทบทวนและพัฒนาแผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการจังหวัดตามมาตรา ๒๕ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๗ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๔) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๕) ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการให้สั่งยกเลิกพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยความเห็นชอบของสมาชิกด้วยเสียงสองในสาม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๑) (๒) (๓) และ (๖) เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๔) (๕) แล้วเสร็จ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๒ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่ อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และ พื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความ ร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๒๖ ไปพลางก่อน และ ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและระเบียบ ว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้แล้วเสร็จภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา ให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานะภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่างๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ ชื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ.(ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้คือตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ กำหนดให้บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดคำนิยามในพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” “ชนเผ่าพื้นเมือง” “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” “ชุมชน” “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง” “คณะกรรมการ” “สภา” “สมาชิก” “สำนักงาน” “คณะกรรมการสภา” “อธิบดี” และ “รัฐมนตรี” (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๖ กำหนดให้ หมวด 1 ว่าด้วยเรื่อง “การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์” ตั้งแต่วางมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๒ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ กำหนดให้การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน (ร่างมาตรา ๖)

๒.๖.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใด ในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด อันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๖.๔ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิใช้ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้ (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖.๕ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๖.๖ กำหนดให้บุคคลหรือชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิที่จะเข้าร่วมในการตัดสินใจโครงการหรือกิจการใดๆ ของรัฐหรือเอกชน การออกกฎหมาย กฎ หรือระเบียบ หรือเรื่องอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ โดยทางตรงหรือผ่านผู้แทนที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๖.๗ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับการความเสียหายตามความในหมวดนี้ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ ให้มีคำสั่งให้ยุติ เพิกถอน หรือห้ามมิให้กระทำการนั้น คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๗ กำหนดให้ หมวด ๒ ว่าด้วยเรื่อง “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์” ตั้งแต่ร่างมาตรา ๑๓ ถึงร่างมาตรา ๒๕ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๗.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ และให้กรรมการประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรรมการ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่ได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขาธิการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๗.๒ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบวาระแล้วอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน และหากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นใหม่ ให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๗.๓ กำหนดให้นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่ง เมื่อตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือเป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๗.๔ กำหนดให้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลจากการสรรหาซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการเว้นแต่วาระของกรรมการดังกล่าวเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๗.๕ กำหนดให้องค์ประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ คือต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

โดยให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสี่ครั้ง และการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๗.๖ กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายโครงการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ประกาศเขตพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด รวมทั้งให้คำแนะนำและเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ใน กรุงเทพมหานครและระดับจังหวัด และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๗.๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๗.๘ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมายจาก นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน ให้วัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตาม (๕) เลือกกันเองหนึ่งคนเป็นเลขานุการร่วม (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๗.๙ กำหนดให้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับในการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทน ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑ (ก) และมาตรา ๒๒ ให้เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๗.๑๐ กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๗.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด มีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงาน แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือ

อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ มีหนังสือเรียกบุคคลใดหรือผู้แทนหน่วยงานรัฐ มาให้ข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความเห็น หรือเรียกให้ส่งเอกสารใดๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ ส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สืบสวนและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่ม ชาติพันธุ์รวมทั้งกำหนดมาตรการ ระเบียบ และ แผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่ม ชาติพันธุ์ระดับจังหวัด ให้ความเห็นชอบ คำขอจัดตั้งเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจหรือตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่ม ชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๗.๑๒ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการ และมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบงานธุรการ การประชุมและการดำเนินงานอื่นๆ ของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานชุดต่างๆ ที่แต่งตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อ คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อ ให้ความเห็นชอบ ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและ หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศภายใต้พันธกรณีระหว่าง ประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สนับสนุนและ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรด้านสื่อสารมวลชน ในการดำเนินงานการเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมสนับสนุน และจัดให้มีการวิจัย สืบสวน ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง รับคำร้อง สอบสวนข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน จัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อ คณะกรรมการ ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และ จัดทำรายงานพร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๗.๑๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและ อนุกรรมการและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๘ กำหนดให้ หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่อง “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และ ชนเผ่าพื้นเมือง” (ตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๖ ถึงร่างมาตรา ๓๐)

๒.๘.๑ กำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้น เมือง โดยอำนาจรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถี ชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นในพื้นที่ชุมชนหนึ่งๆ หรือหลายชุมชนรวมกันได้

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการบริหารจัดการ และความเห็นชอบของประชาชนในพื้นที่ เป้าหมาย โดยออกเป็นประกาศกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๘.๒ กำหนดให้ชุมชนยื่นคำขอเขตประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พร้อมด้วยระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อสำนักงาน (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๘.๓ กำหนดให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามที่ กำหนดไว้ในระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมืองนั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่ การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๘.๔ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และ ชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด หรือคณะกรรมการในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการส่งเสริมและ คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบ ด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งนั้น (ร่างมาตรา ๒๙)

๒.๘.๕ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ทบทวนและพัฒนาแผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตาม แผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้น เมือง ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการจังหวัดตาม มาตรา ๒๕ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๗ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ยื่นคำขอ ต่อคณะกรรมการให้สงวนเล็กพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยความเห็นชอบของสมาชิกด้วยเสียงสองในสาม (ร่างมาตรา ๓๐)

**ร่างพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

(เท่าพิภพ ล้มจิตตรกร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ยื่นเข้าสภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดมาตรการในการนำเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมมาเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยอันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ (เพิ่มมาตรา ๒๓ (๔/๑) และมาตรา ๒๕ (๒/๑))

(๒) กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการเยียวยาความเสียหายจากโครงการที่ขอรับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นเงื่อนไขในการอนุญาตโครงการด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐)

(๓) กำหนดให้โครงการที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่ออย่างรุนแรง ต้องจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบในความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด (เพิ่มมาตรา ๔๘/๑)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ทำให้บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งยังพบว่าในหลายกรณี ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมักเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับเอกชน หรือเอกชนกับเอกชนที่ไม่ได้มีสถานะเท่าเทียมกัน ขาดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม จนเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในทางกฎหมาย ดังนั้นเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนทุกคนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงสมควรปรับปรุงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติดังกล่าวให้มีมาตรการที่เป็นธรรมในการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๔/๑) ของมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

“(๔/๑) เป็นเงินเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยอันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการที่ริเริ่ม หรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒/๑) ของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

“(๒/๑) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบ และวิธีการจ่ายเงินกองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายตามมาตรา ๒๓ (๔/๑)”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

“มาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศกำหนดให้โครงการหรือกิจการ หรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ เป็นโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดหลักเกณฑ์ในการชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากโครงการที่ขอรับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นเงื่อนไขในการอนุญาตโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมาตรา

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด โดยจะกำหนดให้แตกต่างกันตามประเภทหรือขนาดของโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการก็ได้ และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการ สภาพสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน การประเมินทางเลือกในการดำเนินการ การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการชดเชย เยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหาย

การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการ หรือ การดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชน หรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตต้องประเมินผลกระทบ ด้านสุขภาพ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่ เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด เป็นการเพิ่มเติมจากที่ต้องดำเนินการตามวรรคสามด้วย

ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาทบทวนประกาศตามวรรคหนึ่งทุกรอบระยะเวลาห้าปี หรือใน กรณีที่มีความจำเป็นจะดำเนินการให้เร็วกว่านั้นก็ได้อ

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๔๘/๑ โครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ดำเนินการ หรือผู้ขออนุญาตต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ ผู้ดำเนินการ หรือผู้ขออนุญาตจะต้องจัดให้มีการจัดทำประกันภัยความรับผิดในความเสียหาย ทางสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๕๐ ในกรณีที่โครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงาน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔๘ เป็นโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการ ที่จะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือดำเนินการ ให้ผู้ดำเนินการหรือ ผู้ขออนุญาตเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาต ตามกฎหมายนั้น และต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือ หน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน ในการเสนอรายงานดังกล่าวอาจจัดทำเป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๔๘ วรรคสามก็ได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือหน่วยงาน ของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนตรวจสอบรายงาน

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา หากเห็นว่ารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นมิได้จัดทำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคสาม หรือวรรคสี่ หรือมีเอกสารไม่ครบถ้วน ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน แจ้งให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่เสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น”

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานทำให้บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งยังพบว่า ในหลายกรณี ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมักเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับเอกชนหรือเอกชนกับเอกชนที่ไม่ได้มีสถานะเท่าเทียมกัน ขาดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม จนเกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในทางกฎหมาย ดังนั้น เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนทุกคนอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงสมควรปรับปรุงบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้มีมาตรการที่เป็นธรรมในการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ ให้นำเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อมมาใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากภัยอันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการที่ริเริ่ม หรือดำเนินการโดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบ และวิธีการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๓ และมาตรา ๔)

๒.๒ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กำหนดหลักเกณฑ์ ในการชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากโครงการที่ขอรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้เป็นเงื่อนไขในการอนุญาตโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตาม มาตรา ๔๘ ด้วย (ร่างมาตรา ๕)

๒.๓ โครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเป็นโครงการที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย หรือส่วนได้เสียของประชาชนหรือชุมชนอย่างรุนแรงนั้น ต้องมีการจัดทำประกันภัย ความรับผิดชอบในความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศกำหนดด้วย (ร่างมาตรา ๖)

๒.๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๙)

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

ยื่นเข้าสภาแล้ว

**บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช**

หลักการ

ยกเลิกมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เหตุผล

การที่มาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา สองร้อยห้าสิบคนที่มาจากการแต่งตั้ง มีอำนาจลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยผู้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้อง ได้รับเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน เป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ทั้งที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ของประเทศไทยและที่ เป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปในประเทศอื่นที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการ เปิดช่องให้ประเทศมีนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดในประเทศ ซึ่งทำให้ทั้งขาด ความชอบธรรมและอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศ จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช

**ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช**

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ทั้งนี้ มิให้มีผลกระทบต่อกรเลือกนายกรัฐมนตรีที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผล ใช้บังคับ

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การที่มาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาสองร้อยห้าสิบคนที่มาจากการแต่งตั้งมีอำนาจลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนห้าร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้ง โดยผู้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน เป็นสิ่งที่ขัดต่อหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ทั้งที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ของประเทศไทยและที่เป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปในประเทศอื่นที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดช่องให้ประเทศมีนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้ทรงอำนาจสูงสุดในประเทศ ซึ่งทำให้ทั้งขาดความชอบธรรมและอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศ จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พุทธศักราช

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดชื่อเรียกของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช” (มาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญให้นับตั้งแต่ถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒)

๒.๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา ๓)